

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSNEK:

4-hatásos pont sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

nyitási ára 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 239.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József tércsög-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, szeptember 12.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Rossz magaviseletű vármegyék.
- A hitelszövetkezetek válsága.
- Nem lesz tízedik gyógyszertár.
- Postatakarékpénztári betétek a vidéki pénzügyintézetekben.
- Királyfaló szocialista.
- Csöd egy püspöki hagyatéokra.
- Munkaszüntetés az általános választól jogért.
- Az örök titok.
- Bedő Árpád fegyelmije.
- A harcok osztálytanácsos.
- Kinos incidens a főispáni hivatalban.
- A bihari háborúság.
- Tárca: A férfi szívéhez vezető út.
- Irta: B.-Schwimmer Rózsa.

Rossz magaviseletű vármegyék.

Arad, szeptember 11.

Abból a diszalbumból, a melyet a koalíció csináltatott a vármegyéknek, megint ki kell tépni egy lapot. A diszalbum csekély hála volt a vármegyék ellentállásáért, a mely a koalíció hatalmát biztosította s neki a kormányserzést lehetővé tette. Derék, öreg védő-bástyák, alkotmánymentő erősségek — így zengett akkor a nóta — örök büszkeségei a nemzetnek; a mire a parlament gyenge, tehetetlen volt, azt megcsinálta az ósdi, szervezetében már rozzantnak hitt vármegye. Dehogy is hagyják, hogy valaha az állami közigazgatás

szedje el az önállóságukat! Sőt, amit egy- és más esetek miatt elvettek a megyétől: a kasszát, a pénzkezelést is vissza kell nekik adni.

A disznóbőr kötésű, hártya-lapos diszalbum már megvan, de egymásután tépdesik belőle a lapokat, a melyek érdemlenné tették magukat a koalíció hálájára. Először a Biharvármegyét. A Tisza István vármegyéje, a mely több ízben és állhatatosan leszavazza Glatz Antal főispánt, azt sem ismervén el dicsőséggül neki, hogy az ő főispánsága alatt választották meg Biharban az első nemzetiségi képviselőt. Azután kitepik Temesmegyét. A főispán ott is szegénytelen kisebbségben maradt, sőt tekintélyes megyebizottsági tagok nem állják ő méltóságát olyan nyilttéri nyilatkozatban fürdetni, a minőt csak a legádázabb lovagias ügyekben szoktak a szerkesztők felelőssége nélkül burjánzó hirlapi vad-mezőkre ültetni. S most legvégül Maros-Torda vármegyét tépik ki az örök dicsőség albumából, ahol az ellenzéki többség Ugront, a főispánt a darabont-installációkra melékeztető jelenetek rendezésére készítette.

És hull a vád a renitens vármegyékre: darabont, darabont, darabont. Biharban a régi penész virul; Joanovich Sándornak, a temesmegyei alispánnak szemére lobbantják, hogy Tisza István hive,

és ezt — a gyalázatos! — még csak le se tagadja; Maros-Tordában pedig úgy látszik, azt hiszik, hogy a régi érában vannak, a mikor lehetséges volt, hogy a belügyminiszter rendeletének ellene szegüljenek. A vármegyék, rendre-sorra, beleszédülnek az önkormányzatba. A törvénytelen idők alatt annyira hozzászoktak ahhoz a gondolathoz, hogy a felülről jövő rendeletekkel szemben a vármegye többségének akarata a döntő, hogy most is érvényesíteni akarják. Pedig az autonómiának csak addig volt jogosultsága, a mig a koalíciónak kedvezett; de az, hogy ezt az önkormányzatot a nemzeti kormányhoz szegezzék neki, egyszerűen ha-zaárulás.

És ezen érvelés dacára attól tartunk, hogy a szófogadatlan vármegyék meg fognak szaporodni és az album lapjai között néhányat újra halálra fognak ítélni. Maga a kormány, a koalíció teremti ezeket, szaporítja a számukat. Teszi ezt az ugynevezett mult-üldözéssel. Kidobták a jelszót: pusztítani kell a régi rendszer embereinek. S azok, akik ezt a jelszót önző céljaik, merész ambícióik, törtető szándékaik javára értékesíteni akarták, csiholták a tüzet ennek az áramlatnak. Mert a kigyomlálandó régi alispánok, főjegyzők és főszolgabírák állásainak vannak éhes esz-kimói, a közélet vezetőinek helyére szive-

A férfi szívéhez vezető út.

Irta: B.-Schwimmer Rózsa.

Amikor a férfi szívéhez vezető utak tulságos frekvencia miatt elkopnak, járhatlanokká válnak, egy ut nyitva marad még: a gyomor útja. A gyomor sinein gördül be a legénylorgás vagy a férfiszív állomásába. Itt egy kis ügyességgel hirtelen össze lehet kötni a férfi és a nő szerelmi és gazdasági vágyait és érdekeit. Az emberek szerelmi ábrándokról szavalgatnak, de ugyanegy szuszban a legtökéletesebb naivitással bevallják, hogy a szakácsművészet döntő tényezője a szerelme törvényes szentségeinek: a házasságnak.

A bakfis-regények hősnői csak addig szövik szerelmi ábrándjaikat virágillattal, holdsugárral, átitatott lugasokban, amíg az „alany” viszont-szerelmébe vetett hitük nem horgonyozhat a bizonyosság talajában. Mihelyt ő a mamával is beszélt, a hősnőnek egyéb dolga nincs, mint vidám csicsérgés közt, rózsás karjain feltűrt ujjakkal belemerülni a konyha művészetének boldogságot biztosító iskolájába. Akárhány ilyen „ifjúsági regénynek” az a pajkosan émelgős befejezése, hogy „a vőlegény elragadtatva lepi meg aráját, amikor az éppen tortát keverve, ezer gondolatot, vágyat és boldog sejtelmet kevert a habos tortaalkotmányba.”

A bakfi romantika mellett a bakancsos romantikának is lényeges alkatrésze a főzés-művészete. Mars szerelmi frigyének a természetes vonzódás és kiválasztás törvényeit mélyen megvető alapja: Zsuzsi, Rózsi, Mari főztjének kvalitása. Csakis teljesen elvetemült, a materiális élelfelegést durván tüző hadfiakról

jegyeztetett fel, hogy náluk a minőségnél is súlyosabban nyom a latban a mennyiség.

Az asszonyok, a minden rangu és rendű asszonyok pedig nyiltan, leplezetlenül vallják, hogy minden házasságnak biztonsági szelentyűje, vészfékje az asszony főzni tudása.

Micsoda siralmas jövőnek nézünk hát elébe, ha a technikai fejlődés belátása, másrészt pedig a belátás nélküli élelmiszer drágaság a közös konyhák veszedelmes mezejére csábítja a társadalmat?

Nagyváradon vagy ötven család egyesült közös konyhára. Nagybecskerekben hetven, a jó módu középosztályhoz tartozó családot lát el egy központi konyha. Kaposvárott, Temesvárott most szerveznek egy-egy ilyen szövetkezetet és a különböző vidéki hírlapok általában veszedelmes igyekezettel dicsérik a nagybecskereki üzemet.

Szent Ámor! Mi lesz birodalmaddal, ha a férfi szívéhez vezető gyomorutat mindenki által járható közönséges országúttá tágítják? Még odajutnak, hogy a férfi kénytelen lesz a nőt tisztán magáért, házias tehermentől független egyéniségeért szeretni. Az asszony pedig kénytelen lesz magában egyéni tehetségeket felfedezni és ápolni, hogy új utakat találjon a férfi tartósabb érzelmeihez. Mert a nem tartósokban a nagy is könnyű az ezernyi utacska eltalálni.

A központi konyha gondolata bizony rémületet kelthet a legényfogásra kész bakfisek és a férjüket féltő asszonyok sorában. A világ elridegítését jelenti számukra a százezernyi konyhamécses eloltása, mintha a szakszerű művészettel ellátott köztáplálás, a mécsesek he-

lyet gyújtott tülampa, nem jelentené a tökéletesebb közegészséget.

A tűzhely idealizált fénye elég homályos volt arra, hogy a házasság magasabb kellékeinek hiányait takarja. Mindkét részre oly kényelmes volt belőle központot csinálni, amely a polgári erkölcs, a fajnemesítés és magasabb egyéni élet hallaszját szép csöndben elpusztíthatta, mint valami nevelésesen fölöslegesét, amit azonban mégsem illik a világ színe előtt utból takarítani.

Az egyéni konyha, a gyermekhalandóság és gasztronómiai bajaink főtenyezője pusztul és a házasság börtényén magasán jegyzett értékek elértéktelenednek. Új értékek csillaga feltűnőben van.

Vajjon mit találnak majd fel a legényfogás épp olyan biztos módszerül, ha a vendéglősök hasznosításán megcsömörlött férfi házasság nélkül is élvezheti a konyhaszövetkezet becsületes, izletes kosztját, ugyanazt, amelyet a házasember is kap? Mert abba aligha nyugosznak bele egyhamar, hogy pusztán a természet szava döntsön a nemek vonzásának kérdésében. Eddig a sokféle művonzás legerősebb szála volt a szakácsdiletantizmus, amelyet értékétől teljesen megfoszt a mind jobban szaporodó központi konyhák megkövetelte szakszerű, tudományos és művészi főzitudás.

Ha a főzést tovább is megtartanók a neml vonzás egy eszközének, hovatovább csak a szakácsnőkből teinék házasszonyokra. Ettől azonban nem kell tartani, mert a becsületes szövetkezet jó falatjaiért csak pénz jár, nem kell majd értük cserébe szerelmet, élethosz-

sen ülnének olyanok, akiknek eddig kevesebb jutott a megyét dirigáló hatalomból. És ezek a rejtett szándékok, sok személyes gyűlölséggel átszőve, akarnak pokrócot borítani a „régis rendszer“ embeire, s használják segítségül a kormányt, a főispánokat, akiknek viszont politikai céljaik vannak a „fölszűréshez“ fűzve.

Csak hogy a vármegye dobbant egyet a csizmájával: elvégre a tisztviselőket ő választja, nem pedig a kormány, se az apró stréberek. És a míg ő, a többség a bizalmával tartja a tisztviselőket, állásukra érdemesnek ítéli őket, senkinek sincs ahhoz köze, hogy a régi vagy legrégibb rendszerből valók-e ezek. Ezt jelentné az önkormányzat, az autonómia, amelyet olyan nagyon megtanultak értékelni.

Hja, — ez most más. Most kiátkozni való bűn a kormány főispánjának ellene szegülni, a kormányrendeleteknek nem engedelmessé, s nem fogadni el törvényesnek a főispán által rögtönözve kinevezett alispánhelyettes. Már kormánybiztos után sikonganak, s még megérjük, hogy abban a táborban, amely a megyei autonómiára fölesküdt, a közigazgatás államosítására fognak ellenállhatlan étvágyat kapni.

Nevezetes, történelmi érdekességű, hogy a koalícióból való kiábrándulás ugyanott kezdődik, ahonnan a koalíció hatalma a legtöbb erőt gyűjtötte. A vármegyék bizalmi szavazatai, föliratai mind magasabbra emelték az egykori szövetségi ellenzék, s a durva erőszakkal való szembeszállás leküzdhetlenné tette annak vezérlő bizottságát. Tünelmés gyorsasággal építették meg a vármegyék a kormányzásokhoz vezető lépcsőket: vajjon a kiábrándulás, amely ugyancsak az öreg védőbástyák körül indul ki, nem fog-e hasonló sebességgel lavinává nőni, amely a bársonyszékek talapzatát megrendítheti?

sziglan tartó szabadságvesztést adni. Ezek a csereértékek a konyha területéről tisztább régiókba vonulnak át.

A konyha kiküszöbölése, a háztartás centralizációját megközelítő leglényegesebb lépés, egymagában persze nem jelenti a központi háztartást. A teljes központosítástól csak kevés választ már el bennünket, akik az utolsó évtizedek folyamán mind több és több házi munka iparosítását értük el.

A háztartás technikai centralizációja a házaságnak mai gazdasági alapját teljesen kiüti a társadalom talpa alól. A házaságot tisztán érzelmi és értelmi pillérekre való felépítésre sorítja. Ez a kérdés nemcsak gyomrunk ellátásának, lakásunk tisztántartásának, a technikai haladáshoz mért, az életszükséglet drágulásának rugójától siettett haladásnak a kérdése, hanem az asszonyok foglalkoztatásának is problémája.

Amint a háztartás, a kezdetleges ipar központja, az iparosított munkák kisajátítása által mind többet vesztett termelési értékéből, úgy nagyobb nyomattal hangsúlyozza a megcsappant házi teendő értékét. Azóta kellett a főzést, az önfentartás egy eszközét a nemivonzás, tehát a fajfentartás eszközévé is hamisítani.

Most már a főzés is kvalifikált szakmunka lesz, amely Karlsbad és Marienbad hátrányára nagy és alapos előtanulmányra támaszkodik. A dilettáns háziasszony kezéből kihull az utolsó munka, következik, aminek következnie az ipari fejlődés törvényeinél fogva amúgy is kellett: a minden nő szakmunkára való képesítésének kora.

Nem lesz tizedik gyógyszerertár.

Avarfy Géza szakértői véleménye.

A közgyűlés határozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

Megírtuk, hogy a multkoriban beadvány érkezett a városból s ebben néhány idegen ember egy tizedik gyógyszerertár felállítására kért engedélyt. A tanács felhívta véleményadásra az egészségügyi bizottságot, amely terjedelmes előterjesztést tett a közgyűléshez. Az előterjesztésben a bizottság hosszasan fejtegette a tizedik gyógyszerertár felállításának szükségtelen voltát s a törvényhatósági bizottság mai közgyűlésén elfogadva az előterjesztést, kimondta, hogy a tizedik gyógyszerertár felállítását nem tartja szükségesnek s ilyen irányban tesz jelentést a belügyminiszterhez. A közgyűlés eme részéről tudósítók az alábbiakban számol be:

Kádas Kálmán főjegyző ismertetvén a beadványt, felolvasta az egészségügyi bizottságnak véleményes jelentését, amely szerint a tizedik gyógyszerertár felállítása nem szükséges s a meglévő gyógyszerertárak forgalmát csökkentené. A tanács pártolólágg terjesztette a jelentést a törvényhatóság elé.

Általános lelkesedéssel fogadta a közgyűlés a tanács javaslatát, mire Leitner Ernő dr. szólalt fel. Kijelentette, hogy az egészségügyi bizottság és a tanács ebben a kérdésben felületesen jártak el. Ő tudja, hogy nemcsak ebben az esetben, hanem mindig, ha a patika-jog szerzéséről volt szó, a gyógyszerészek a legnagyobb kapacitálást fejtették ki az új jogszerzés ellen. Minthogy meg van arról győződve, hogy egy tizedik gyógyszerertárra a szerb-templom környékén szükség van, azt indítványozza, mondja ki a közgyűlés, hogy a tizedik gyógyszerertár felállítását szükségesnek tartja és maga a város szerezzze meg a patika-jogot.

Amint Leitner dr. befejezte beszédét, nagy zaj keletkezett, amely csak az elnöklő főispán többszöri csöngetésére szűnt meg. Ekkor többen szólásra emelkedtek s a megismétlődő zajból ilyen hangos kiáltások hangzottak ki:

— Halljuk Avarfy Gézát! Ő patikus volt!

A főispán megadta a szót Avarfy Gézának, aki szólásra emelkedett. Sietett kijelenteni, hogy esze-ágában sem volt eljönni a közgyűlésre, de a véletlen mégis behozta, aminek örvend, mert legalább elmondhatja szerény véleményét. Üdvözli Leitnert, aki kitapasztalta, hogy az egészségügy terén szükségletek vannak és azt is tanulmányozta, hogy az egészségügyi bizottság — mondjuk — tudatlanságból elüti a tizedik gyógyszerertár felállításának kérdését. Ez egyszer védelmére kél az egészségügyi bizottságnak.

— Éljen Avarfy! Ez szép tőle! hangzott a terem minden oldaláról.

— Aradi születésű vagyok, — jelentette ki Avarfy. Ezért a frappáns fordulatért meg is tapsolták a szónokot.

— Végzett gyógyszerész vagyok . . . amiért újabb elismerő tapsokat kapott. Mint ilyen tapasztalta, hogy Aradon nincsen szükség a tizedik gyógyszerertárra, hiszen tizenegy működik. Azt elismeri, hogy Temesváron 14 gyógyszerertár működik. Ez abból magyarázható meg . . .

— Hogy ott több a beteg! — szólta közbe valaki.

— Ez abból magyarázható meg, ismételte Avarfy emelt hangon, hogy Temesvár rohamosabban fejlődött, mint Arad, hogy Temesvár a

kormányoktól mindent kapott, de mi semmit sem kaptunk!

— Ugy van! Igaz! hangzott fel kórusban a városatyák felkiáltása.

Elmondta ezután Avarfy, hogy ő is folyamodhatott volna patika-jogért, de nem tette, mert tudja, hogy a külvárosban nem élhet meg gyógyszerész, hiszen majdnem valamennyi bejött a városba. Lehet azonban, hogy tíz év múlva folyamodni fog patika-jogért.

Szólt és leült s a városatyák lelkesen megtapsolták a szónokot. A bizottsági tagok már türelmetlenül kezdtek és sürgették a szavazást. Posgay Lajos dr. tiszti főorvos azonban szólásra emelkedett és kijelentette, hogy az egészségügyi bizottság komolyan teljesítette hivatását. Azt törvénybe ütköző dolognak tartja, hogy a város a maga részére kérjen patika-jogot.

Müller Károly elfogadja a tanács javaslatát, de kéri, hogy az ügyet ne terjeszszék fel a belügyminiszterhez, hanem vegyék le a napirendről. A kerület, amelyről Leitner dr. beszélt, nem kért gyógyszerertárt s így valószínű, hogy arra nincs szükség. A patika felállításáért idegenek folyamodtak, akiket nem a közegészség ügye készítetett erre, hanem az a tény, hogy a gyógyszerertár vagyont képez. Már csak azért sem helyesli a tizedik gyógyszerertár felállítását, mert ezzel lehetővé tennék azt, hogy aradi polgároknak idegen ember konkurenciát csináljon.

Károlyi Gyula gróf főispán felvilágosította Müllert, hogy az ügyet fel kell terjeszteni a belügyminiszterhez. Mülek Lajos dr. és Leitner Ernő dr. felszólalásai után a főispán elrendelte a szavazást. A közgyűlés nagy többséggel a tanács javaslatát fogadta el és kimondta, hogy az ügyet a belügyminiszter elé terjeszti.

A hitelszövetkezetek válsága.

Hetven megbukik.

Késik a kormánysegítség.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

A fővárosnak gombamódra elszaporodott hitelszövetkezeteit az általános pénzdrágaság tudvalevőleg válságba sodorta, amelynek során a szorongatott intézetek a kormány segítségét kérték. Multkori értekezletük után a kormány meg is ígérte, hogy megmentésükre megteszi az intézkedéseket, de eddig nem történt semmi és az ugynevezett rendezés még a kezdet stádiumában sincs.

Tény az, hogy eddig vagy 40 szövetkezet nem tudott kötelezettségének eleget tenni és ha formálisan nem is, lényegben már fizetéseképtelenek. Minden nappal szaporodni fog a sínylődők száma és akár mint fordul a dolog, végül legalább 60-70 szövetkezet fel fog számolni.

A pénzügyminiszteriumban a segítség sürgetésére azt felelték, hogy miniszter és államtitkár Bécsben vannak és addig, míg haza nem jönnek, nem fog a kormány részéről semmi sem történni. A bankok külön-külön elbajlódnak a maguk szövetkezeteivel és a legtöbbje azon az állásponton van, hogy a lejáratokat prolongálják, de újabb hitelt nem adnak és a megszavazott, de törlesztett hitelt újból ki nem adják. Szóval amolyan csendes felszámolás folyik.

A kérdésben egyelőre csak a Hazai Takarékpénztár dolgozik, mert Wekerle Sándor miniszterelnök és pénzügyminiszter ezt bizta

meg, hogy cslnáljon valami szanalási javaslatot. A munka adagyűjtésből és beszélgetésekből áll, de e yébként itt sem történt még semmi. Ilyenformán ma igazán nem lehet tudni, hogy mi lesz és mennyiben fog a szövetezettek kétségtelenül erőszakosan és nem kellő időben felidézett válsága kihatni a nagy közönségre és az általános pénzügyi helyzetre.

Beszélik azt is, hogy a kormány idézte fel a válságot, hogy az országot a kiegyezés elfogadására puhítsa. Ez egyszerűen képtelenség. A kormány odaadhatja a bőrünket Ausztriának, de a husunkba mégsem vág Ausztria kedvéért. Ilyen perfid és hazafiatlan kormány nem létezik.

Postatakarékpénztári betétek a vidéki pénzügyintézetekben.

A vidéki pénzügyi támogatása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

A pénzügyi válságos helyzetének közepén jutott nyilvánosságra, hogy az osztrák postatakarékpénztár a váltóleszámitolási üzletet kezdte meg. Szinte önként keltette föl ez azt az óhaját, hogy a magyar postatakarékpénztár, amelynek tekintélyes fölös tőkél vannak, kövesse ezt a példát. A postatakarékpénztár azonban csak olyan üzleteket folytathat, amelyek alapszabályaiban vannak, s addig, amíg alapszabályait a törvényhozás beleegyezésével nem módosítja, a váltóleszámitolást nem is kezheti meg.

Az Egyetértés mai számának közgazdasági rovatában érdekes és életrevaló eszmét vet föl arra nézve, hogy mint lehetne jobban és a piac javára szolgálóan elhelyezni ezeket a betéteket. Az említett újság közleménye így szól: Az államtól tudvalevően a vidéki intézetek nem várhatnak betétet. A pénzügyi kormány elhelyezi ezt a pénzt a nagy intézeteknél, de annál kisebb kamatra. A postatakarékpénztár hasonlóképpen vagy a jegybanknál, vagy némely kiváltságos banknál. Pedig ez a pénz nemcsak a fővárosba gyűl össze, hanem a periferiákon túl is. Nem lenne helyes a méltányosság szempontjából, vagy helyes a postatakarék gazdálkodása tekintetében, ha a vidéken a postahivataloknál egybegyűlő pénzt részben — melyre a postatakaréknak nincs pillanatnyilag szüksége, tehát felesleg — ottani jöhittel, szolid intézeteknél helyezné el az eddigieknél jobb kamatozás fejében. Es ha ehhez a biztonság szempontjából szó férne, egy más módot lehetne ajánlani. A vidéki intézetek valamennyije bír kisebb-nagyobb értékpapír-állománnyal. Ha e papírok, melyek túlnyomóan állampapírok vagy záloglevelek, például az adóhivatalnál, mint állami pénztárnál letéteznének s e fedezetre folyósítana a postatakarékpénztár, bizonyos felmondás kikötése mellett, mondjuk 3-4 hónapos kölcsönököt. Igaz, hogy ez is alapszabálymódosítással járna, de itt nem forog fenn a hitelezéssel járó kockázat, legalább igen csekély mértékben. Ezt az áldozatot — noha épenséggel nem az, mert a feleslegeit előnyösen helyezné el a postatakarék — talán megérdemelnék a vidéki intézetek, mert elvégre tettek annyi szolgálatot a magyar hitelügynek, hogy a komoly napokban méltányosságra tarthassanak igényt.

Ohajtandó lenne, ha a vidéki pénzügyintézetek érdekeinek védelmére nemrégiben alakult testületek vetnék latba közbenjárásukat az iránt, hogy a postatakarékpénztár a vidék pénzügyi helyzetének ilyen módon szolgálatára lehessen.

Királyfaló szociálista.

„A cár gazember“.

A königgrätzi harcós büne.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 11.

Egy hatvanesztendő öreg ember, aki hozzá hosszú évekig katonáskodott is, állt ma királysértéssel vádolva a budapesti törvényszék előtt. A dolog úgy esett meg vele, hogy a vén harcós, Werschitz Lajos köműves hallgatta, amint a vele vadházasságban élt Hemmer Mária felolvasott neki az újságból. Az oroszországi borzalmas eseményeket olvasta, valami merényletet a cár ellen. Ezt hallva, megszólalt Werschitz is:

— Gazember a király mind, a miénk is, hogy el nem csapja ezt a kormányt!

Az öregot csitították, de hasítalan, még jobban tüzelt s másnap Rácz Kálmán munkás, aki fültauja volt a dolognak, feljelentette a „szociálista“ köművest. A mai tárgyaláson Werschitz tagadta a királysértést.

— Már hogy is szidtam volna én Ferenc Józsefet — mondotta — akit négy évig szolgáltam.

Az elnök: Katonáskodott?

— Meghiszem azt, kérem, s amikor Königgrätznél voltunk, ugyancsak — szaladtam. (Nagy derűtlenség.)

Rácz József, Hemmer Mária és még egy tanu bizonyították azonban, hogy a vádlott bizony ugyancsak szidta a királyt.

E vallomások alapján Strache dr. kir. ügyész fentartotta a vádat, kiemelve, hogy ez a királysértés nem a részeg ember elszólása, hanem tudatosan követte el a szociálista munkás.

A védő, Földes Árpád dr. tiltakozott az ellen a felfogás ellen, mintha a szociálista szinte elvi ellensége lenne a királynak s nem áll ez főképpen most, amikor a magyar munkások éppen a királytól várják legfőbb óhajuk, az általános választójog megvalósulását. Egyébként arra az álláspontra helyezkedett, hogy védené, az orosz eseményekről lévén akkor szó, ha bántott valakit, csak a cárt bánthatta.

A törvényszék, tekintettel a tanuvallomásokra, nem oszthatta ezt a nézetet s elítélte Werschitzet hat heti fogságra.

Csöd egy püspöki hagyatéokra.

Wolaffka Nándor adósságai.

Mire költötte a pénzt?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

A debreceni kir. törvényszék, Wolaffka Nándor dr. hagyatékára a tegnapi csődtárgyaláson a csődöt elrendelte. Az aktiva 13 ezer, a passzívja 95 ezer korona. Csődbíró Kelemen Ernő dr., tömeg gondnok Balogh Géza dr., helyettese Horogh Pál dr.

Ez a rideg valóság. Perlik a Wolaffka hagyatékát. Reviczkyék, a katolikus egyház, vagy más hitelezőnek ítélik-e oda a 13 ezer koronát, az közömbös. A bíróság és az ügyvédek majd kihámozzák és eldöntik, hogy kik formálhatnak hozzá jogot, kit illet meg ez a csekély összeg.

Egy debreceni újság Wolaffka püspök hagyatékára elrendelt csödhöz a következő megjegyzéseket fűzi:

Nem hangoztathatjuk eléggé, hogy Wolaffka emlékét e csőd-ügyből kifolyólag nem lenne szabad meghurcolni. Wolaffka Nándor nemes, jótékony szívével, örökké feledhetetlen

tette nevét a debreceni katolikus hívők lelkében.

A Wolaffka örösi tevékenységének nagyon sokat köszönhetnek a debreceni katolikusok. A Szent Anna-utcán palotákat építtetett olyan intézmények céljaira, amelyek a katolikus egyház dicsőségére szolgálnak.

Az ő mérhetetlen agilitásának köszönhető a Svetits intézet, a hatalmas főgimnázium, az impozáns rendház. Ha az egyes alapoknál hiányok vannak, megtalálják ezeknek az épületeknek a fundamentumaiban. Mert ezekre költötte Wolaffka a pénzt, és elosztotta a nyomorban szülődő szegény emberek közt. A Szent Erzsébet nőgyógyászati és a Szent-Vince jótékonyegylet szegényei a megmondhatóinak, hogy ki volt Wolaffka püspök és mi je volt ő a segélyre szoruló gyámoltalanoknak.

Akik a Wolaffka hagyatékát leltározták, és később árverelték, meggyőződhetnek, hogy a nagyjövedelmű püspöknek nem volt egy valamire való nadrágja sem. Kopott, foltozott ruhákat fedett külső reverendája, amely alatt nemesen érző szív dobogott.

Ennek a szívnek minden dobbanása egy-egy könyvet törölt le a szegény emberek szeméből. Ennek a szívnek az emlékét a kishitűek nem fogják kiirthatni soha, soha.

A harcias osztálytanácsos.

Megbotozott egy asszonyt.

Már ez is önvédelem?

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 11.

A budapesti ítélőtábla egyik tanácsa ma szankcionálta a botbüntetést. Egy miniszteri osztálytanácsos volt a vádlott és nem tudni mi okból, a magas bíróság fölmentő ítéletet hozott és jogos önvédelem főnforgását látta abban, hogy az osztálytanácsos bittal lement a lakásáról az udvarra és bittal megvert egy asszonyt.

A tábla ezzel példát statuált, hogy büntetlenül szabad botozni, csak ügyesen kell csoportosítani a tényeket, hogy az önvédelem látszatát keltsék. Igaz, hogy a megbotozott asszony porolóval várta az osztálytanácsost, de magában ez a várakozó álláspont még nem rejtett veszedelmet a bittal fölfegyverzett osztálytanácsosra, akit tényleg nem is bántottak az általa leszárdott cselédek.

Az egyéni szabadságnak kevés tiszteletéről tanuskodó ítélkezéstről és az alapul szolgáló bűnügyről az alábbi távirati tudósítást adjuk:

Múlt év októberében egy ködös reggeli napon Kovács Sándorné és Kopolcsy Julianna cseléd leányok szolgálatadójuk Havas-utcai házában hozzáfogtak a szőnyegporoláshoz. Ugyanabban a házban lakott Orlay Antal dr. honvédelmi miniszteri osztálytanácsos is, aki nagyon fel volt háborodva azon, hogy őt reggeli álmában háborgatják. Kinyitotta tehát az ablakot s lekiáltott az udvarra:

— Takarodjanak el innen s ne poroljanak!

A két cseléd azonban tovább porolta a szőnyegeket, amin dr. Orlay annyira feldühödött, hogy elhatározta a renitens cselédek megfenyítését. Bittal felfegyverkezve lement az udvarra, azonban a két nő nem ijedt meg. A porolókkal várták az osztálytanácsost, aki előbb leszárdta őket, majd botjával ráütött Kovács Jé-

nosnéra. Az ütés következtében Kovácsné nyolc nap alatt gyógyuló fejsebet kapott.

Panaszára a budapesti büntetőjársbíróóság könnyű testi sértés és becsületsértés miatt helyezte vád alá az osztálytanácsost, azonban elfogadván a jogos önvédelmet, *felmentette* a vádlottat a vád alól. A kir. törvényszék, mint felelőbírói bíróság ellátta dr. Orlayt 100 korona fő és 20 korona mellékbüntetésre, mert a vádlott botjával azért ment a cselédek közé, hogy azokat megfenyítse.

A kir. tábla ma *Devich* László elnöklete alatt megsemmisítette a törvényszék ítéletét s dr. Orlayt *felmentette* a vád alól, a jogos önvédelem fennforgását látván a vádlott cselekményében.

Bedő Árpád fegyelmeje.

A választmány döntött.

Áttették a fegyelmit az ügyészséghez.

A titokban tartott határozat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

Aradváros fegyelmi választmánya ma délelőtt tartotta meg azt az ülést, amelyen *Bedő Árpád* dr. községi bíró fegyelmi ügyében határozatot kellett hoznia. *Bedő* ellen azért indították meg a fegyelmi eljárást, mert a munkás-szervezetek ellen vezetett vizsgálat eredményét nyilvánosságra hozta s ezzel megsértette a hivatali titkot. A fegyelmi eljárás megindítására az is okot adott, hogy *Bedő* a vizsgálatról szóló jelentésében kompromittáló dolgokat mondott el a rendőrségről. Hogy a fegyelmi választmány hivatalvesztésre ítélte-e *Bedőt*, vagy felmentette, nem lehet tudni, mert a bizottság határozatát a legnagyobb titokban tartják. Beszélnek a városban, hogy a bizottság úgy határozott, hogy az ügyet a további eljárás végett a kir. ügyészséghez teszi át.

A mindinkább titokzatosá váló fegyelmi ügyről az alábbiakban számolunk be:

A titkos tanácskozás.

Károlyi Gyula gróf főispán a város fegyelmi választmányának tagjait, névszerint *Farkas* Győző pénzügyigazgatót, *Péterffy* Antal, *Steinhardt* Mór dr., *Robitzek* Agoston dr., *Keller* Izso és *Kádas* Kálmán bizottsági tagokat ma délelőtt tíz órára ülésre hívta össze a vármegyházán levő hivatalába.

Az ülés idejét a városházán a hírlaptudósítók előtt a legnagyobb titokban tartották, úgy, hogy csak ma reggel tudták meg az ülés idejét. *Kádas* Kálmán főjegyző jelent meg először a vármegyházán, ahol az ott várakozó hírlapíróknak kijelentette, hogy az ülés titkos s így azon nem vehetnek részt. A hírlapírók erre a törvényre hivatkozva kifejtették, hogy az eljárás nyilvános s csak a határozathozatal törtérik zárt ülésben. Az eljárás során a hírlapírók részt is vettek az ülésen.

A rendőrség nem hibás.

Kádas Kálmán főjegyző, a bizottság jegyzője ismertette a vizsgálat anyagát. Majd előterjesztette *Reicher* Károly tisztii főügyész javaslatát, amely szerint *Bedő Árpád* dr. megszegte hivatali esküjét s ezért *hivatalvesztésre* ítélandó. Majd ismertette *Bedő Árpádnak* a főügyész javaslatára tett megjegyzéseit, azután

előterjesztette azon rendőrtiszteknek vallomását, akik közvetve, vagy közvetlenül érdekelve voltak a *Bedő* információja alapján megírt hírlapi támadásokban.

Kovács Antal rendőrhadnagy a fegyelmit megelőző vizsgálatot vezető *Vannay* Gyula tanácsnok előtt kijelentette, hogy ő felvette jelentésében *Klopfstein* Ernő szocialista párttitkárnak azon az emlékezetes népgyűlésen mondott kijelentéseit, amelyekben *Bedő* királygilkosságra való felbujtást látott. *Klopfstein* egyes társadalmi osztályok ellen tett fenyegető kijelentéseket, az oroszországi hasonlatban azonban nem látott izgatást, mert Magyarországon más állapotok vannak. Azért nem vonta meg *Klopfstein*től a szót, mert *Zubor* Andor akkori rendőrfogalmazó előtte oly kijelentéseket tett, hogy a népgyűlések szónokait lehetőleg nem kell meggátolni beszédjükben, ha el is térnek a tárgytól, mert ennek úgy sincsen semmi hatása. Ha intézkedésre szükség lett volna, akkor a felettes hatóságának módjában lett volna azokat megteenni.

Green Nándor, tb. főkapitány vallomásaiban ismertette a szakszervezetek ellen elrendelt vizsgálatot. Arra a vádra, hogy a rendőrség a Munkás Otthonban adott engedélyt népgyűlések megtartására, az a megjegyzése, hogy ezt helyesebbnek tartotta, mintha a munkások korcsmában gyülekeznek össze. Különbben is az a rendőrségnek diszkrecionális joga, hogy hova ad népgyűlés összehívására engedélyt. A lapokban megjelent közleményekkel szemben megjegyzi, hogy *Kovács* rendőrhadnagy jelentéséből nem tűnik ki, hogy azon a népgyűlésen királygilkosságra való felbujtás, vagy bármily izgatás történt volna.

Sarlot Domokos főkapitány lényegében ugyanilyen vallomást tett, kijelentette továbbá, hogy látta *Kovács* jelentését, sőt személyesen tárgyalta is a rendőrhadnaggyal. Neki az volt a benyomása, hogy *nem történt izgatás*.

Mese az izgatásról.

Vannay Gyula tanácsnok kihallgatta *Zubor* Andort is, aki akkoriban mint rendőrfogalmazó a munkás ügyek referense volt.

Zubor előadta, hogy *Kovács* rendőrhadnagy jelentéséből és szóbeli előadásából azt a következtetést vonta le, hogy *izgatás esete nem forog fenn* s azért referálta az ügyet tudomásul vételre, mert további eljárás szükségét nem látta fenforogni.

Bedő egyik vádja szerint *Klopfstein* a rendőrség asszisztálása mellett szökött meg Aradról. Erre nézve kijelentette, hogy *Klopfstein* éppen a rendőrség erélyes intézkedései miatt szökött meg. Elismeri azt, hogy *Kovács* rendőrhadnagynak azt az utasítást adta, hogy a népgyűlések szónokait ne akassza meg beszédjük elmondásában. Ezt azonban úgy értelmezte, hogy csak akkor ne tegyen intézkedéseket a hatósági biztos, ha a szónok a tárgyhoz nem tartozó dolgokról beszél, de ez nem vonatkozott arra az eshetőségre, ha izgatás esete forog fenn.

A titkos határozat.

Kádas Kálmán főjegyző még felolvasta a fegyelmi eljárásról szóló törvény 15. és 16. §-át, amelyek arról szólnak, hogy mikor válik bünnössé a tisztviselő. Ezzel a nyilvános ülés befejeződött és kezdetét vette a zárt tárgyalás, a melyen a bizottsági tagok véleményüket nyilvánították.

A tanácskozás a déli órákban ért véget s az azon hozott határozat nem került nyilvánosság elé. A bizottság tagjai ugyanis a legnagyobb titokban tartják a határozatot, annak dacára, hogy *Kádas* főjegyző az ülés kezdete előtt odanyilatkozott, hogy a határozatot annak meg-

hozatala után publikálni fogják. Érdekes, hogy még a legközvetlenebbül érdekelt felet, *Bedő Árpád* dr. községi bíró sem értesítették a tanácskozás eredményéről.

Hir szerint a fegyelmi választmány hosszas tanácskozás után abban állapodott meg, hogy az ügyet további eljárás végett a kir. ügyészséghez teszi át.

A bihari háborúság.

Főispán és főjegyző a bíróság előtt

Egy lojális nyilatkozat.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 11.

A nagyváradi törvényszék ma tartotta meg a főtárgyalást *Keszthelyi* Zoltán vármegyei főjegyző rágalmozási bűnperében. A főjegyző tudvalevőleg mintegy évvel ezelőtt azt állította *Glac* Antal főispánról, hogy a közgyűlési termet egy politikai deputáció fogadására megnyitotta. A főispán ezért rágalmozási pert indított *Keszthelyi* Zoltán ellen, amelynek tárgyalása elé nemcsak a megye, de országsszerű nagy érdeklődéssel néztek.

Az a nagy ellenszenv, amely kezdetben a koalíciós főispán ellen megnyilvánult, azóta meglehetősen gyengült a megyében s most közvetlenül a tárgyalás előtt általános az a nézet uralkodott Nagyváradon, hogy e perlekedésnek leghelyesebb elintézése a békés befejezés volna.

Az utóbbi napokban már kilátás is nyílt arra, hogy a főispán és a főjegyző között felmerült ellentétet békés úton elsimíthatják s így a törvényszék döntését fölöslegessé teszik. Mindkét részről közös volt a békés elintézés óhaja. *Keszthelyi* Zoltán kijelentette, hogy a törvényszék előtt hajlandó elismerni, hogy a per előzményei — jóllehet azokban teljes jóhiszeműséggel járt el — téves információn alapulnak. Ha *Glac* Antal főispán ehhez hasonló nyilatkozatot tesz — mondotta, — az ügyet befejezettnek veszik. Egyoldalú bocsánatkérésről azonban nem lehet szó.

Glac Antal főispán ezzel szemben az elégtételadásnak hivatalos formáihoz ragaszkodott. Ezt azonban már — miután a tárgyalás napja elérkezett — elkésztet dolognak tarja. A vád elejtése — amint ezt *Glac* Antal egy hírlapírónak a tárgyalás előtt mondotta — csak abban az esetben történhetett volna meg, ha *Keszthelyi* Zoltán napokkal ezelőtt hivatalos formában ismeri be tévedését. Ebben az esetben a főispán *Keszthelyi* Zoltán enunciacióját a miniszterium elé terjeszti s ha a miniszterium azt elfogadja, akkor az ügyésznak a vád elejtésére nézve utasítást ad. Erre azonban már nincs idő.

Ilyen előzmények után a mai tárgyalás annak a bebizonyítása körül folyt, vajjon azok a tények, melyeket *Keszthelyi* Zoltán előterjesztéseiben a küldöttség fogadtatására nézve mondott, a valóságnak megfelelnek-e. Tudott-e a főispán előzetesen a küldöttség jöveteléről s a titkária útján ő nyitotta-e fel a vármegyháza nagytermét? Erre nézve beidéztek a tárgyalásra azokat az embereket, akik az eseményekben valamelyes szerepet játszottak. Tanunak van beidézve: *Glac* Antal főispán, *Marjay* Péter és *Balogh* Mihály országgyűlési képviselők, *Jancsó* Károly vármegyei tb. főjegyző, *Varga* Akos tb. aljegyző, *Nadányi* Károly a függetlenségi párt elnöke, *Kerekes* Elek, takarékpénztári tisztviselő, *Standt* József a főispán volt titkára, *Csorvássy* István nagyszalontai ügyvéd, *Répássy* Mihály házfelügyelő, *Csutha* Sándor a vármegye

gyeháza kapusa. Szatmári Béla főpartestületi jegyző és Székely Jenő nyomdatulajdonos Nagyszalonán, akik csak nem kivétel nélkül megjelentek.

A tárgyalást *Millye Gyula* táblabíró vezette. Szavazó bírák *Móré Pál dr.* és *Kenéz Sándor* voltak. A védelmet *Ertsey Péter dr.*, a vádat *Virág Béla dr.* képviselték.

Még a tárgyalás megkezdése előtt *Ertsey Péter dr.* védő kijelenti, hogy a vármegye békéje érdekében ajánlja az ügy békés elintézését. Óhajtja ezt, mert a vádlott negyedszázados munkásságával közbecsülést vívott ki a megyében, de másrészt szeretné azért is, mert nyilvánvaló a vádlott jóhiszeműsége. Abban a reményben, hogy a panaszos hasonlóképpen fog nyilatkozni, elejti a viszonvádat. Ajánlja a békés elintézését már azért is, mert ellenkező esetben újra megindulna a megyében a harc.

Az elnök erre kijelenti, hogy az ügy további folyamata a főispántól függ, s ezért kéri, hogy nyilatkozzék.

Glatz Antal főispán nem hagyhatja megjegyzés nélkül azt a hangot, amelyen a védelem megnyilatkozik. A védő egész előadásából fenyegetés érzik ki, s tiltakozik, hogy a bekövetkezendő harcok eshetőségével fenyegetessék. Különbön is itt nem mint panaszos, hanem csak mint tanu jelent meg. Az ügy békés elintézésétől nem idegenkedik, s szíves örömet fogadja azt a nyilatkozatot, hogy a főjegyző tévedett. A jóhiszeműséget ő ugyis feltételezte. A korrekt, helyes és a tényeknek megfelelő nyilatkozatot örömmel terjesztem fel a belügyminiszterhez.

Virág Béla dr. ügyész hozzájárul a főispán előterjesztéséhez.

Ezután *Keszthelyi Zoltán* főjegyzőt hallgatják ki. A főjegyző kijelentette, hogy nem érzi magát bűnsnek. Nem tudta, hogy a deputáció bebocsátása körül a főispáni titkár a főispán tudta nélkül intézkedett. Nem akart rágalmazni, a viszonvádat azonban fentartja.

A tanuk kihallgatása után az ügyész emelkedett szó ársra. Kifejtette, hogy ebben a perben a belügyminiszter állásfoglalása döntő körülmény, s ezért okvetlenül szükséges, hogy *Keszthelyi Zoltán* nyilatkozata, amelyben beismeri tévedését, mielőbb felterjesztessék *Andrássy Gyula* grófhhoz. Éppen ezért indítványozza, hogy amíg a miniszter leirata megérkezik, tehát legalább is 80 napra, a tárgyalás felfüggesztessék.

Ertsey Péter dr. védő hozzájárul az ügyész indítványához, mire az elnök határozatilag kimondja, hogy a tárgyalást elnapolja.

Mozi-színház Aradon.

A közgyűlés megadta az engedélyt.

Nincsen kizárólagosság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

Hosszas beadvány- és felebbezés-csatározások után végre engedélyt kapott két aradi vállalkozó egy állandó mozgófénykép-színház felállítására. A város mai közgyűlése a tanács javaslatával szemben kimondta, hogy *Koch* és *Róth* aradi vállalkozóknak megengedi, hogy állandó mozgófénykép-színházat létesítsenek.

A két vállalkozó eleinte kizárólagosságot kért, amikor azonban azt tapasztalták, hogy kérésüket ellenszenvvel fogadják a városnál, újabb beadványt intéztek a tanácshoz s ebben kizárólagossági jogról lemondva, kértek engedélyt. A közgyűlés ezen részéről az alábbiakban számolunk be:

A három névszerinti szavazás után a tör-

vényhatósági bizottsági tagok egyenkint elszállingóztak a közgyűlési teremből, úgy, hogy a mikor a közgyűlés vége felé *Koch Dániel* és *Róth Zsigmond* kérelmének tárgyalására került a sor, a padokban már alig néhány bizottsági tag foglalt helyet.

Löcs Rezső tanácsnok referálta az ügyet és előterjesztette a tanács javaslatát, amely szerint a közgyűlés tagadja meg a kérelem teljesítését, mert az állandó mozgófénykép-színház az aradi színháznak veszedelmes konkurrensé lenne.

Nemess Zsigmond dr. kifejti, hogy a mozgóképi színház egy komoly műintézetnek konkurrenciát semmi esetre sem csinál. Javasolja, hogy adják meg az engedélyt a folyamodók részére.

Glück Károly bizottsági tag a kocsmárosok szempontjából bírálja a dolgot. Elmondja, hogy az aradi vendéglők legnagyobb részében a mozgófénykép tartja a loikat, akiket ez a mozgófénykép színház tönkre fog tenni. A tanács javaslatára mellett van, s kéri a közgyűlést, hogy utasítsa el a kérelmet.

Miután többen nem kívántak a tárgyhöz szólni, az elnök feltette a kérdést. A tanács javaslatára mellett 20, ellene 25 bizottsági tag szavazott, s így a közgyűlés a tanács határozatát elvetette s a mozgófénykép színház létesítésére kért engedelmet megadta.

Néhány lényegtelenebb tárgy letárgyalása után a közgyűlés fél 7 óra felé véget ért.

Kinos incidens a főispáni hivatalban.

Főispáni titkár és hírlapíró afférja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

A fegyelmi választmány mai ülése alatt kinos és sajnálatos incidens történt. Az ülés megkezdésekor *Schulik Kálmán*, a Függetlenség munkatársa be akart menni a főispáni hivatalba, ahol az ülést tartották. *Csiky Tivadár dr.* főispáni titkár kiűzent a folyosóra, hogy mit akar?

— A Függetlenség munkatársa vagyok és részt akarok venni az ülésen addig, amíg azt a szabályok megengedik.

A hajdu bemen, azután azzal az üzenettel jött ki, hogy a titkár ur nem engedi meg, hogy ujságíró résztvegyen az ülésen.

Schulik azonban nem törődött a szolgálattal, hanem a főispáni szoba felé tartott. Eppen akkor jött ki onnét *Csiky dr.* titkár, aki megkérdezte *Schulik*tól, hogy mit keres ott?

— A Függetlenség munkatársa vagyok és részt akarok venni az ülésen, — felelte.

— Az nem lehet, senkinek se szabad bemenni — mondta a titkár.

— De nekem jogom van bemenni, a törvény megengedi.

— Ne beszéljen annyit, hanem menjen ki, — mondta dühösen a titkár.

— Jogom van beszélni és bemenni és be is megyek, — vágta vissza *Schulik*.

— Ha ki nem megy, ki fogom vezetni.

— Azt ön nem teheti meg, mert nincs hozzá joga és különben is majd megtoroljuk az ilyen eljárást.

— Tölem az ujságírók a fejük tetejére állhatnak, nem törődöm velem. Ide ugyan nem fogják betolni az orrukot, — felelte *Csiky*.

Schulik ekkor kikérte magának az ilyen hangot, mire a titkár odaszólt az egyik hajdunak:

— Vezesse ki innen ezt az embert!

A hajdu *Schulik* felé közeledett, amire a

hírlapíró dühösen *Csiky* felé ugrott és kijelentette:

— Ha kivezettet, akkor maga először egy pofont kap.

A titkár nem várta meg, amíg *Schulik* hozzá lép, hanem becsapta a hivatala ajtaját és vissza vonult szobájába. Ezután a zajra többen besiettek és a jelenet ezzel véget ért.

Ezt *Schulik Kálmán* előadása alapján irtuk meg így.

A titkár másképpen adja elő az esetet. Szerinte *Schulik* nem jelezte, hogy ő ujságíró s azért nem akarta beengedni. Ez az ő védekezése, amivel egy mákszemnyit sem enyhíti az eljárását. Mert a fegyelmi választmány ülésének az a része, amelyen az előadó referálja az ügyet, nyilvános a törvény szerint s azon nemcsak ujságíró, hanem bárki résztvehet. Különbön is *Csiky*nek nem volt joga megtiltani azt, hogy valaki bemenjen a főispán szobájába, ahol akkor nyilvános ülés folyt s így erre az időre megszűnt főispáni szoba lenni. Egyszerű ülésteremmé változott. Ennek a szobának az ajtajában pedig a főispáni titkárnak semmi hivatalos funkciója nincs.

Hogy a titkár tényleg szabályellenesen tagadta meg a bebocsátást, azt igazolja *Károlyi Gyula* gróf cselekedete. Amikor későbbben a többi ujságírók egyenesen a főispántól kérték bebocsátást, ő készséggel megadta nekik az engedelmet. Az ujságírók végig is hallgatták az ülést addig, amíg a vita kezdődött. Akkor a törvény értelmében eltávoztak.

A főispán ma délután tudomására hozta a hírlapíróknak, hogy *Csiky* nem az ő intencióknak megfelelően járt el, amikor *Schulik*ot nem engedte be. A főispántól távol áll a nyilvánosság kizárásának még csak a szándéka is, amiről különben az aradi sajtó számtalanszor meggyőződött. Az aradi ujságírók *Károlyi* grófnak emez elismerésre méltó kijelentését a legnagyobb megelégedéssel fogadták.

Egyébként *Csiky* lovagias térére vitte az ügyet. A mai nap folyamán provokáltatta *Schulik Kálmán*t *Schill József* főjegyző és *Hanthó Jenő* aljegyző, tb. fősolgabíró útján. *Schulik* még nem nevezte meg segédeit és magatartását az ujságírók testületének holnap határozatától teszi függővé.

Az örök titok.

Rejtelmes ülés a megyeházán.

Arad, szeptember 11.

Néhány ur ma délelőtt titokban, lopva haladt a vármegyeházára, ahol a főispán hivatalában titkos tanácskozássra ültek össze. A főispán hajduja titkosan járkált az előszobában. A borotvált arcú főispáni titkár pedig, aki azért titkár, hogy minden titkot megőrizzen, a legtitkolódzóbb arcot vágta. Csak lábujjhegyen lépkedett, nehogy zajt csapjon, mert odabenn nagy titkot főztek az urak. Mintha az egész megyeházán végigsuhogott volna a rejtelmes jelszó: Csak titokban!

Senki sem tudott semmit arról, hogy miről tanácskoznak odabenn. *Kádas Kálmán* főjegyző, *Farkas Győző* pénzügyigazgató és a többiek úgy surrantak be a főispán hivatalába, mint az *Angol asszony leánya* című operettnben az összeesküvők. Az egész tanácskozás hasonlított az operetthez, csak a zene hiányzott belőle.

Minthogy azonban a közmondás szerint füle van a falnak, a titok mégis kipattant. A lázas izgalomtól remegő város mégis megtudta, hogy mi az a nagy titok, amelyről zárt ajtók megett susognak. *Bedő Arpád dr.* községi bíró fegyelmi ügyét tárgyalta a város fegyelmi választmánya. A kivégzésről szóló javaslatot foglalkozt tehát, mintak a velen-

cei vérbíróság: titokban, rejtőzködve a nyilvánosság elől. Hogy mit határoztak az urak — az mélységes titok, sőt hivatalos titok, mint minden dolog a városnál és a megyén.

Délben Kadas főjegyző úgy távozott a megyeházáról, mintha fázott volna. A kabátja gallérja fel volt gyűrve, a kabátja begombolva. A kíváncsiak seregei azonnal tudták, hogy a főjegyző nyakig begombolódzott a kérdészködések elől. *Keller Izsó* bizottsági tagot papnak nézték: ő is nyakig begombolt mellényben hagyta el a megyeházát. *Péterffy Antal* mutatós újját a szájára tette, ezzel jelezve azt, hogy a titok nagy, sőt nagyobb. *Steinhardt Mór* dr.ról szinte olvasható volt, hogy szeretne beszélni, de meg van kötve a — keze. Hogy valóban kötve volt-e, nem sikerült megállapítani, mert a zsebébe rejtette a kezét. A határozat tehát titok maradt. Mélységes, örök titok, amely nem fog kiderülni soha. Maga *Bedő* sem tud semmit arról, hogy mit végeztek. Előtte is titkolóznak, pedig legalább neki meg kellett volna mondani a határozatot. *Bedő* azonban jó fiú: ő vár. Es várni fog sokáig, amíg a titokról lerántják a leplet.

A mai, emlékeztető, titokkal teljes nap után 1932. évet írunk, tehát huszonöt évvel idősebb a város, a megye, *Bedő* dr. és a titok. A városnál már egy másik Kadas főjegyző. *Bedő Arpád* dr. pedig régen nyugalomban van, azóta megnőtt a szakála, amelyet ezüstös szálakkal szőtt tele a rohanó idő. *Bedő* az unokái körében mesél a régi jó időről, amikor még fegyelmet indítottak ellene, mert megsértette a hivatalos titkot. De hogy mire ítélték el, azt még mindig nem tudja. Ez lesz az egyedüli titok, amely a sirba kíséri.

Azóta annyira változtak az idők, hogy a főispáni titkár nem titkolódik többé a laptudósítók előtt, sőt már bajszát is viseli. A tárgyalásokat nem tartják suttymban, a lóvasut helyett villamos vonatot zakatol a városon végig. Azóta kiderült az is, hogy *Virágh* főmérnök miért volt szerelmes az aszfaltba. A pénz is olcsóbb lett, megkaptuk az önálló vámterületet, katonáknál megtanulták az udvariasságot, megszűnt a drágaság, nincs többé hivatalos titok... szóval boldog lett a magyar.

Csak egyetlen egy dolog maradt titokban: hogy mit határozott a *Bedő*-ügyben a fegyelmi választmány. Ez örök titok maradt s az is marad, amíg a világ világ lesz, amíg a hivatalos copf ott lesz a város vezetőinek fején. Ez pedig sohasem kerül le onnan...

A győri katasztrófa

Ég még a buza készlet.

Az áldozatok temetése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 11.

A győri gőzmalomban pusztított tűzvész lokalizáltak már, de a buza és a liszt még mindig ég s valószínűleg napokat fog igénybe venni, míg ezt a veszedelmet lokalizálhatják.

A katasztrófának nyolc halottja van s ma már biztosra vehetni, hogy a romok közt nem találnak újabb áldozatot, mert a könyvekből ellenőrizték a munkások létszámát. A tűznél meghalt két városi alkalmazott is: *egy tűzoltó és egy rendőr*. Ezeket a tanács határozata értelmében a város költségén fogják eltemetni. Meghalt a budapesti Eső magyar gazdasági gépgyár két alkalmazottja is: *Török Imre* művezető és *Oberhoffer* szerelő. Ezek egy mérnökkel csak szombaton este érkeztek Győrbe, hogy a gyárban most felállított gépeket felülvizsgálják. A gépgyár igazgatója *Törököt* családja kívánságára a pozsonymegyei *Kutkán*, *Oberhoffer* Budapesten temetteti el. A többi áldozatot a malom ma délután négy órakor temetteti.

A tűz oka még mindig ismeretlen, annyi azonban bizonyos, hogy a városi tűzoltóság szervezete és a mentőszerekkel való bántani nem tudása okozta az emberéletek pusztítását. Emiatt a városi tanács már a legközelebbi közgyűlés napirendjére pótlárgy gyanánt kitűzte a tűzrendészeti szabályrendelet tárgyalását.

Későbbi távirat jelenti:

Ma délután 2 órakor temették el *Virág* József főmolnárt. Ravatalánál több ezer főre menő közönség jelent meg, éppen úgy, mint *Illés* László és *Vormandl* Mihály 3 és 4 órakor történt temetésénél is. *Horváth* András titkosrendőr holttestét Koroncsére szállították és ott temették el nagy részvét mellett.

Az áldozatok hátramaradottai segélyezésére megindult az akció, amelynek már eddig is szép eredménye van.

Munkaszünetetés

az általános választói jogért.

Csak egy napig tart.

A vidéki szocialisták csatlakozása

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 11.

Az általános sztrájk, a melyet a szociáldemokrata párt az általános választó jog érdekében rendez, minden valószínűség szerint be fog következni, azonban csak egy napig fog tartani. Az általános munkabeszünetet csupán október 10-ére, a parlament megnyitásának napjára tervezik, s így annak főként tüntetőjellege lesz.

Boda Dezső dr. budapesti főkapitány így nyilatkozott arra a kérdésre, hogy milyen intézkedéseket fog tenni október tizedikére.

— Intézkedést egyelőre még semmiféle sem tehetek, — mondta a főkapitány — tekintve, hogy az állítólag október tizedikére tervezett általános munkaszünetet nálam még nem jelentették be és csak a lapokból vettem róla értesülést. Ugy látszik, hogy ezt a munkásdemonstrációt teljesen a két év előtt Bécsben rendezett általános munkaszünet mintájára tervezik. A közbiztonság ezáltal egyáltalán nem lesz veszélyeztetve, de a szükséges intézkedéseket annak idején természetesen meg fogom tenni.

Miután a rend főtartására a rendőrség különben is csekély létszáma nem lesz elegendő, valószínűleg készenlétbe helyezik a budapesti helyőrséget is.

A munkabeszünetítés mozgalma kezd a vidékre is kiterjedni. A Népszava mai száma ezt írja:

Temesvár, Kolozsvár és Szeged munkásainak megbízottai kedden éjjel tartó ülésükön egyhangulag kimondták, hogy október 10-én a munkások nem dolgoznak.

A kormány fenyeget.

A kormány körében élénken pertraktálják ezt a nagyarányú tüntetést. Már a ministerek is tanácskoztak arról, hogy mit tegyenek az általános sztrájkjal szemben.

Meg erősíti ezt az értesülésünket a függetlenségi párt hivatalos lapja, mely így ír a miniszeri tanácskozásról: —

A tegnapi miniszertanácsban már szóba került a szocialisták terve, miután a kormány már előbb tudomást szerzett „forradalmi” mozgalmukról, semhogy a nyilvánosságot meglep-
ték volna vele. A miniszeri tanácskozáson

megülkőzéssel foglalkoztak a szociálista vezetők legújabb „ötletével”, amelynek nem az a voltaképpeni célja, hogy a választóreform iránti érdeklődést ébrentartsa s megvalósítását sűrgesse, — mert hiszen jól tudják, hogy a választó jog már utban van és előbb itt lesz, semhogy az agitátorok szeretnék, — hanem a régi szövetségeseinknek, a haladóknak akarnak ezzel szemben a nemzet iránt tartozó kötelessége, hogy a dolgozó munkásság nemes jogait a dologtalannal szemben megvédelmezze s vele együtt az egész ország gazdasági érdekeit. Ugy tudjuk, hogy a szociálista vezetők erőszakos fellépésével szemben meg fogják találni az alkalmas utat és módot, hogy az oktalan és céltalan „forradalmárkodástól” megóvják az ország békéjét és nyugalomát. *Günther* Antal igazságügyminiszter vállal nyugszik az a feladat, hogy az a féle „tüntetést” emlékeztetéssé tegye s a kormány és a parlament akadálytalan munkásságát biztosítsa a szociálista vezetőség erőszakos eszközeivel szemben.

A „Budapest” *Andrássy* Gyula ellen.

Ma közöltük *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter nyilatkozatát a választói reform dolgában. A függetlenségi párt nincs megelégedve ezzel a nyilatkozással és lapja útján komény dorgatóriumot küld *Andrássy* címére, ezt üzenvén a belügyminiszternek:

— Őszintén megmondjuk, nem tartjuk szerencsésnek ezt a nyilatkozatot. Kevesebbet árul el, mint amennyit vártunk tőle és többet sejtet, mint amennyit kellene s ezzel alkalmat ad szavainak félremagyarázására és szándékos eltorzítására. A választójog reformja olyan tiszta munka lesz, hogy semmi ok sincs a titkolózásra és a burkolt kijelentésekre. Vagy beszéljünk, vagy hallgassunk, de mindenestre világosítsuk fel érthetően a közvéleményt.

Ez a kemény hang élénk feltűnést keltett a politikai körökben.

A néppárt a „titkosság” mellett.

Beleszól az általános kavargásba a néppárt is. *Gíesswein* Sándor néppárti képviselő beszámolót mondott kerületében és a választói jogról így nyilatkozott:

— A szociális politika megkívánja a parlament reformot. A kormány ezt programjába foglalta, foglalkozik is vele — és elismerjük is, hogy a reformot nagy körültekintéssel, gondnal kell végbevinni, hogy hazai viszonyainknak megfelelő és igazságos is legyen. Főképpen szükséges, hogy a szavazás az új reform szerint titkos is legyen.

Terjed a mozgalom.

Az általános munkaszünet mozgalma egyre terjed és mint fővárosi tudósítónk táviratozza, ma este már több budapesti szociáldemokrata szervezet határozta el az október 10-iki sztrájkot. Ezek között van az éttermi és kávéházi pincérek, a vas- és fémmunkások; a molnárok és más ipari munkások alkalmazottai.

Az aradi szociáldemokrata szervezetek bizalmi férfiai még e héten tartandó értekezletükön el fogják határozni a mozgalomhoz való csatlakozásukat.

TANÜGY.

(—) Tanítói kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Imre* Lajos okleveles tanítót a barackai, *Mils* Döme okleveles tanítót a kovaszini állami elemi iskolához rendes tanítónak nevezte ki.

A botrányok megyéje.

Revolver-harc Maros-Tordában.

Az egész tisztikart fölfüggesztik.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése —

Arad, szeptember 11.

Maros-Tordamegye mai közgyűlésén megismétlődtek azok a botrányos jelenetek, amelyeket egyfelől a többségben levő autonómisták, másfelől a 48-asok a hatalmi versengésben hónapok óta rendeznek. A közgyűlést a visszataszító szcének sorozata miatt ma sem lehetett megtartani, jóllehet Désy Zoltán államtitkár is résztvett rajta, hogy tekintélyével csillapítsa az indulatokat. Ez azonban a pénzügyi államtitkárnak sem sikerült.

A nap eseményei azok a derűre-borura való fölfüggesztések, amelyek — ha komolyan vétetnének — megfosztanák a megyét egész tisztikarától. A kisebbekről nem szólván, kiemeljük Nagy József alispánnak a belügyminiszter részéről történt távirati fölfüggesztését.

A maros-tordai botrányos eseményekről a félhivatalos M. T. I. tendenciózusan kormányparti jelentése alapján az alábbi távirati tudósítást adjuk:

A megzavart fáklyásmenet.

Marosvásárhely város polgársága és a vármegye közönsége az este Ugron Gábor főispán tiszteletére fáklyásmeget rendezett. A tüntetést a nemzetközi szociálisták az autonom párttal szövetkezve, meg akarták zavarni. Az esti órákban felhívásokat bocsátottak ki, a városban pedig összevásárolták az összes fáklyákat, a függetlenségi párt elnöke által megrendelt fáklyákat pedig Jeney József körjegyző, az autonom párt egyik embere a függetlenségi párt elnöke nevében elvitette, úgy hogy alig lehetett néhány fáklyát összeszedni.

Ez az eljárás és a szociálisták tüntetése oly nagy felháborodást keltett, hogy a közönség az összegyűlt szociálistákat meg akarta támadni. A rendőrség tapintatos közbelépésének sikerült a nagyobb veszedelmet megakadályozni. A rendőrök nádpálcával verték szét a szociálistákat.

Az impozáns tüntetés ezután zavartalanul folyt le. A főispánt Petry Zsigmond a városi és Sárkány Miklós a vármegyei függetlenségi párt nevében üdvözlötték, kifejtve, hogy a főispán ellen irányuló támadások nem az ő személyének, hanem a függetlenségi pártnak szólnak. Hiszen azok az emberek támadták meg a főispánt, kik a régi rendszernek, különösen a törvénytelen kormányának hível voltak.

Ugron főispán meghatva mondott köszönetet az ovációkért, keserűséggel emlékeztetve meg arról, hogy főispánsága alatt azoknak tette a legnagyobb szolgálatot, kik ma tüzzel-vassal támadják őt és lehetetlenné akarják tenni tisztító munkásságát.

A fáklyásmenet után lakoma volt egyik szállodában, a melyből Kossuth Ferencet, mint a függetlenségi párt elnökét üdvözlötték és erkölcsi támogatását kérték a haladópartiak ellen való küzdelemben.

Felfüggesztés derűre-borura.

Ma délelőtt a vármegyén közigazgatási bizottsági ülést kellett volna tartani, de Nagy József alispán, aki tegnap szolgálattelésre jelentkezett, csendőrséggel rakta meg a megyeháza. A közigazgatási bizottság ülésén megjelent Ugron Gábor főispán a konstatálta, hogy egyet-

len egy előadó sincs jelen és hogy az alispán a tárgysorozatot 24 órával korábban nem mutatta be neki, így tehát a közigazgatási bizottság ülése nem tartható meg. A főispán ezek után az ügyviteli szabályok értelmében felügyeleti jogánál fogva az alispán ellen a fegyelmi vizsgálatot elrendelte.

Nagy József alispán az autonom párt tegnapi ülésén kapott instrukciója következtében Körössi József és Reicher Aladár főszozolgabírókat, kik közül az utóbbi tegnap helyettes jegyzővé neveztelet ki, állásaitól felfüggesztette. Mindkét tisztviselő Marosvásárhelyen van és az alispán vármegyei szolgálattal keresteti őket, hogy a fölfüggesztő végzést kézbesítse. Ez a két fölfüggesztés az izgalmat még jobban fokozza és a függetlenségi párt köreiben óriási elkéseredést keltett.

A ma délutáni közgyűlésre mindkét párt nagy apparátussal fog felvonulni. Az esti órákban zajos tüntetések várhatók. Désy Zoltán államtitkár ma a délelőtti vonattal ideérkezett, hogy mint a megyei függetlenségi párt elnöke és vezére, résztvegyen a délutáni közgyűlésen.

Désy államtitkár kivonul.

Délután 3 órakor folytatták a tegnapi elmaradt közgyűlést.

Ugron Gábor főispán a közgyűlés megnyitása után bejelentette, hogy a napirend szerint a törvények kihirdetése következik.

Erődy Sándor fölfüggesztett főjegyző beszélni akar.

Ugron Gábor főispán kijelenti, hogy Erődynek nem adja meg a szót.

Bethlen István gróf kifejteti, hogy a terem közepén egy csoport áll, amey meg akarja akadályozni a tanácskozást és sárba tiporja a közgyűlés méltóságát. Intézkedést kér.

Erődy Sándor ismételen beszélni akar, ami ellen a függetlenségi bizottsági tagok hevesen tiltakoznak.

Nagy József alispán hangoztatja, hogy Erődy nincs fölfüggesztve, mert a belügyminiszter csak a fölfüggesztési állapotba való visszahelyezését rendelte el és e rendelet ellen is fölirt a törvényhatóság. Mindaddig, amíg erre döntés nem érkezik, a rendeletnek hatálya nincsen.

E kijelentésre hangos kacagás tör ki a függetlenségi táborában.

Most szót emelt Désy Zoltán államtitkár. Igen sajnálatosnak tartja, hogy a vármegye alispánja állást mer foglalni a törvényes kormány ellen. Olyan alakok, akik a megye valóságos helyzetében sehohsem voltak, most meg akarják akadályozni a leszámolás munkáját. A kormány rendeletei törvényesek, azok ellen nem lehet opponálni. Kérde az alispántól, hogy törvényes e a kormány? A fegyelmi határozat ellen felebbezésnek helye nincsen.

Illés Lajos beszélni akar, mire a függetlenségi pártiak azt kiáltják feléje:

— Ki vele! Mossa meg a fejét!

Illés Lajos tagadja, hogy a főjegyző föl van függesztve.

Ugron Gábor főispán: Tudja mit tartalmaz a belügyminiszteri rendelet. Az alispánhelyettes főjegyzőnek 24 óra alatt kellett volna előterjesztéssel élnie.

Illés Lajos: Joga van ma is fölírni!

Felkiáltások: Menjen Bécsbe! Ott megadják a jogot!

Désy Zoltán ismét szólásra emelkedett.

— Sérti alkotmányos érzületemet, — mondta az államtitkár, — hogy olyan gyűlésen vegyek részt, amely a törvényes kormány rendelkezéseinek elleneszerű.

A függetlenségi bizottsági tagok kik pe ce-

kig tartó éljenzése közben Désy Zoltán ezután a teremből kivonult.

Andrássy táviratilag fölfüggeszt.

Nagy József alispán azt ajánlja, hogy mivel ellenkező nézetek merültek föl Erődy fölfüggesztésének kérdésében, döntsék el szavazás útján az ügyet. Névszerinti szavazást kér.

Erre az indítványra óriási kavardás támad, amely még fokozódik, amikor Ugron Gábor főispán kijelenti, hogy nincs helye névszerinti szavazásnak, amelyet ezért nem is rendel el.

Erődy Sándor beszélni akar, amire ismét botrány kerekedik. A bizottsági tagok fölgrának helyeiről és öklükkel fenyegetik meg egymást.

Mint hogy a tanácskozás lehetetlen, Ugron főispán fölfüg esztí és holnap délután 3 órára halasztja a közgyűlést.

Ugron ezután a 48 asok kíséretében kivonult a teremből és hivatalos helyiségébe ment. Ebben a pillanatban kézbesítették neki Andrássy Gyula gróf táviratát, amelyben a belügyminiszter Nagy József alispánt a tegnapi közgyűlésen tanusított törvényellenes viselkedésért felfüggesztí.

A függetlenségi táborában nagy a lelkesedés, az autonómisták között pedig a kétségbeesés. Az utóbbiak elhatározták, hogy bármilyen uton is megvédik Nagyt és Erődyt és tehetetlen dühükben (?) az utcán inzultálják a 48-asokat.

Meglesz a kiegyezés.

Az osztrák sajtó és a junktim.

Wekerle a királynál.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 11.

Az osztrák sajtó támadásai révén már az a vélemény terjedt el politikai körökben, hogy a junktim folytonos emlegetése és felhánytorgatása felsőbb sugalmazásra történt. Ezzel szemben ma az osztrák sajtóiroda főnöke kijelentette, hogy az osztrák kormány nem azonosítja magát a sajtó kirohanásaival s hogy a kiegyezés remélhetőleg hamarosan létrejön. Holnap különben a kiegyezés ügyében kihallgatáson fogadja Wekerle Sándort a király.

A legújabb politikai eseményekről az alábbi távirati értesüléseink vannak.

Tanácskozás a szalonkocsiban.

A kiegyezési tárgyalásokat, amelyek ma Bécsben újra kezdődtek, a szokottnál is nagyobb figyelem kíséri. A magyar miniszterek, akik a bankgassei magyar házba szálltak, még az uton is állandóan tanácskoztak. Természetesen nem volt ez formális minisztertanács, hanem csupán fontos eszmecsere, amely Kossuth kereskedelmi miniszter szalonkocsijában folyt le.

A bécsi tanácskozások az első napon két irányban parallel folynak. Egyrészt a kormányférfiak között a politikai vezérelvekre nézve, másrészt a szorosabban vett szakkérdésekről a szakreferensek közt.

Magyar politikai körökben azt hiszik, hogy bár mily nehéz is a kiegyezés problémája, a magyar kormány ügye tiszta és szilárd. Az egész kampány alatt, ugyszólván elejétől kezdve a kormány védte a magyar érdekeket, de ezen túl nem ment s mindenkor a védelemre szorított. Ellenben az osztrákok egyre másra támadóan léptek fel. A megegyezés lehetőségét

magbolygató id-ák mind tőlük eredtek. Ez az örökös békebonthatás végre is megboszulja magát. És ilyen nehézségek közt, az osztrák parlament széthúzó pártjaival szemben valóban nem irigylendő az osztrák kormány helyzete.

A miniszterek előértekezletei.

Wekerle Sándor magyar miniszterelnök ma reggel kilenc órakor mindenekelelt Call báró külügyminiszteri osztályfőnök látogatását fogadta, majd Kossuth, Sztéryni államtitkárral és néhány szakreferenssel konferált. A magyar miniszterek ezután a külügyminiszteriumba mentek, ahol már jelen voltak az osztrák miniszterek. Ott mindenekelelt Aerenthal Wekerlével, azután pedig Wekerle Beckkel konferált.

A konferenciákon főképpen azt a kérdést tárgyalták, hogyan fogják a külállamokkal megkötöni a kereskedelmi szerződéseket, ha Ausztria és Magyarország többé nem köt vám és kereskedelmi szövetséget, hanem csak vámszerződést köt.

Közös minisztertanács Bécsben.

Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszter ma délelőtt Bécsbe érkezett és a Sacher szállóban szállt meg Apponyi azután látogatást tett a magyar miniszteriumban, ahonnan Wekerle Sándor miniszterelnök, valamint Kossuth Ferenc és Darányi Ignác miniszterek éppen a külügyminiszteriumba indultak. 10 órakor a külügyminiszteriumban a magyar és osztrák miniszterek Aerenthal báró külügyminiszter elnöklésével közös tanácskozást tartottak, amelyen a két állam között megállapítandó gazdasági viszonyokkal kapcsolatos kereskedelmi politikai kérdéseket tárgyalták. A kiegyezési tárgyalásokat az osztrák miniszterelnökség palotájában holnap fogják folytatni.

Ma délelőtt fél 11 órakor közös minisztertanács vette kezdetét Aerenthal külügyminiszter elnöklete alatt, melyen osztrák részről Beck miniszterelnök, Korlowsky pénzügyminiszter, Forst kereskedelmi miniszter és Latscher landwehrminiszter, magyar részről pedig Wekerle és Kossuth vettek részt. Hogy mikor kezdődnek a kiegyezési tárgyalások, még nincs megállapítva és attól függ, hogy Wekerle és Beck erre nézve ma milyen megegyezésre jutnak.

A kiegyezéssel kapcsolatos közösgyi tárgyalások ma előreláthatólag nem érnek véget. Azokra Andrássy Gyula gróf beügyminisztert is Bécsbe várják.

Zichy Aladár gróf holnap érkezik Bécsbe.

A junktim nem Beck báró követelése.

A kiegyezés ügyében érdekes fordulat állott be. Az osztrák sajtó néhány nappal a kiegyezési tárgyalások előtt valóságos hadjáratot indított Magyarországra ellen. A helyzet már kritikusként látszott, most azonban elég kedvező fordulat állott be.

Az osztrák kormány a miniszterelnökség sajtófőnöke, Sieghardt valóságos belső titkos tanácsos által kijelentette, hogy a junktim kérdését nem az osztrák sajtó hozta szóba. Ez az osztrák kormány által saját szakállára felvetett kérdés volt. Az osztrák kormánytól a sajtó erre sem utasítást, sem felhatalmazást nem kapott. Az osztrák kormány folytatja a kiegyezési tárgyalásokat, tekintet nélkül a junktim kérdésre és reméli, hogy a tárgyalások sikerre fognak vezetni.

A két kormány felfogása között a kiegyezés ügyében egy lényeges eltérés van, amelyet azonban sikerülni fog eloszlatni. Magyarország tudvalevőleg azt követeli, hogy a külföldi kereskedelmi szerződése-

ket a magyar és az osztrák kormány teljesen önállóan kösse meg. Osztrák részről a követelés *jogosultságát elismerik*, csupán azt kívánja az osztrák kormány, hogy a külállamokkal kötendő kereskedelmi szerződések azonos szövegűek legyenek az osztrák részről kötendő kereskedelmi szerződésekkel.

A kiegyezés ügyében különben Wekerle Sándor dr. miniszterelnököt holnap kihallgatáson fogadja a király.

Egy osztrák politikus a kiegyezésről.

Bécsből jelentik, hogy egy aktív osztrák államférfiú egy újságitól nyilatkozott a kiegyezésről. A jellemző nyilatkozatnak a többi közt a következő a tartalma:

— Bécsi irányadó körökben a helyzet nyugodtan és hűvösen nézik. Julius 25-ike óta, mikor a két kormány vezető személyiségei utólag tárgyaltak egymással Budapesten, anélkül, hogy a kiegyezési kérdések dolgában jelentős differencia támadt volna köztük, a magyar kormánytól nem érkezett autentikus nyilatkozat a függőben lévő ügyekről. A budapesti lapok most azonban a kiegyezési kérdéssel olyan módon írják, amelyivel a megegyezés létrejöttét semmi módon sincsenek hivatva előmozdítani. De hogy ezek a lapnyilatkozatok mennyiben hű kifejezői a kormány hangulatának és álláspontjának, azt itt nem tudják. Az tény, hogy az osztrák kormány álláspontja, hogy *a rövid lejáratú kiegyezés mérlegét a magyar kvóta fölemelése nélkül nem találhatja meg*, a magyar kormányra *nem novum* és nem okozhat meglepetést, mert ezzel az állásponttal régóta tisztában van. Tárgyilagosan nézve, a dolgok nem állanak úgy, hogy a szemközti álló felfogások áthidalása ki volna zárva. Vannak azonban hangok, melyek szerint a pártkötelékek lazasága Magyarországon a magyar álláspont megmerevedését okozza. Ha ez a felfogás helyes, úgy bizonyos, hogy a kiegyezés kilátásai a júliusi konferenciák óta *megrosszabbodtak*. Ha viszont egy budapesti lap ma azt állítja, hogy az osztrák kormánynak álláspontjához való ragaszkodása egyben bukását is jelenti, ezt csak derűtséggel vehetjük tudomásul. Nincs osztrák kormány, mely a kiegyezési tárgyalások folyamán hátrálhatna azon a vonalon túl, melyet Beck báró a parlament pártjai vezetőivel való megállapodás után meghuzott. A helyzet nehéz.

A harcias félhivatalosok.

A magyar sajtó hangja ma, a tárgyalások kezdetének pillanatában, szilárd és elszánt, sőt a félhivatalos lapok igen harciasan írnak az osztrák törekvések ellen.

A függetlenségi párt hivatalos lapja, a *"Budapest"* így ír:

Mi a kiegyezést, akár mennyivel előnyösebb lesz is ránk a mostaninál, csak kényszerűségből, akaratumk ellenére kötjük meg. Vállaltuk a megegyezésben, hát megteszszük. De a bankot nem vállaltuk, a kvótaemelést nem vállaltuk, ezek junktimát a kiegyezéssel nem vállaltuk s erre *nem is vagyunk kaphatók, ha Fabriciust küldik is a nyakunkra*.

Az alkotmánypárt szócsöve, a *"Budapesti Hírlap"* a többi közt ezeket mondja:

Kiszípolyozni nem engedjük magunkat többé. Ideje, hogy nagykoruakká legyünk gazdasági téren is s hogy véget vessünk annak a kizsákmányoló rendszernek, amelyet Ausztria évtizedeken át zavartalanul folytatott ellenünk. A nemzet gazdasági függetlenségre áhítozik; az adott körülmények folytán hajlandó ugyan még egy darabig föntartani a gazdasági közösséget

Ausztriával, de arra már semmi körülmények között nem kapható, hogy tributumot fizessen Ausztriának s a vámterület egységeért nagyobb árt fizessen, mint a mennyit megér. *Elmult az az idő, amikor az osztrák kormányok diktálhatták a gazdasági feltételeket Magyarországnak.*

A néppárti hivatalos, az *Alkotmány* így ír:

A Wekerle-kormány feladatához és elhatározásához hiven nem tehet mást és nem is fog tenni mást, mint hogy a junktim ajánlatát *visszautasítsa*, az eddigi kiegyezési megállapodások ratifikálását pedig követelje. Ha ez nem következne be, akkor nincs más mód, mint hogy beadja lemondását a királynak. Ugyanezt köteles ez esetben megtenni az osztrák kormány is. A helyzet ilyen fordulatában a király jól látja, hogy a koalíciós magyar kormány melesztésével egyszerre *tabula-ráza lenne minden eddigi alkotása a magyar koalíciós miniszteriumnak*. Ellenben a Beck kabinetnek épp úgy kifelé áll a rudja kiegyezés nélkül, — mint kiegyezéssel. Nem lesz tehát más választás, mint hogy a Beck kormányt is ugyanaz a sors érje, mint elődjét, a Hohenlohe-kormányt, vagyis ő felsége elfogadja a lemondást s a Wekerle kormány új osztrák miniszteriummal köti meg a kiegyezést.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* *Kapunyítás előtt.* Egy álló hónapja, hogy csinostítják a színházat. Külső részét ha a régi ismerős a vasut felől megpillantja, alig ismeri, új mezbe bujt a régi alkotmány. Belül asztalosok csapatja bontja rontja a színpadot, hogy a világot jelentő deszkákat ujjal cseréljék fel. Elkopott ott minden talpalattnyi hely. Huszonöt év óta ökölnyi barázdákat szántott bordáján a kulisszákat és a palotákat egybe tartó furó s a sok király, gróf, báró, nagyur, koldus, paraszt lányomai kikoptatták a szüette deszkákat. A páholyok is új köntöst kapnak, öt kárptos szorgoskodik szépítésén már napok óta Mind ujjonnan tapétázva és aranyozva lesz, a páholyok felé meg bordó bársony kerül. A nézőtéren a nagy csillárt is ujjból szereli a villianszerelő és nagyszerű 2 reflektor ontja előadás alatt a nézőtérről a színpadra a villanyfényt.

A *bérlők* is nagyon szépen gyarapodnak nap-nap után és ha szeptember 28-ig így kitart a közönség, hát a vidéken Aradon lesz a legnagyobb bérlés ez idényben, ami annak is tulajdonítható, hogy a bérlétfeltételek is az idény igen kedvezőek. Bérlés árak: Alsó vagy I. emeleti kispáholy a) vagy c) bérlésre 70 előadásra 532 korona. Támlásszék a 4 első sorban 135 korona. Támlásszék az ötödik sortól a 7-ik sorig 108 korona. 8-ik sortól 12 sorig 90 korona. Színlap bérlés 210 előadásra 4 korona házhoz hordva.

HIREK.

Szászváros sikkasztója — öngyilkos.

Arad, szeptember 11.

Az országos szenzációvá nőtt *szászvárosi* sikkasztás hírhedt hőse, Schuller Móric főpénztáros ma délelőtt Nagyszébenben *öngyilkosságot követett el*. A nagyszébeni rendőrség táviratilag értesítette a szászvárosi rendőrséget, hogy Schuller egy szállodában homlokra lőtte magát, sérülése azonban nem életveszélyes s most a kórházban ápolják. A szászvárosi rendőrség megkereste a nagyszébeni rendőrséget, hogy Schullert tartása rendőri felügyelet alatt, s ha sérüléséből felgyógyul, kísérelje át Szászvárosra. A körözést a sikkasztó ellen visszavonták.

Szászvárosról táviratozzák: A városi képviselőtestület ma közgyűlést tartott, amelyen a polgármester beszámolt az adópénztárban

felfedezett sikkasztásról és a főpénztárnok szökéséről. Az egyik városi képviselőtestületi tag hevesen megtámadta a polgármestert és a tisztviselői kart, amiért rem gyakorolt felügyeletet a pénztár felett. A városi képviselő követelte a polgármester és tisztviselői kar ellen a fegyelmi eljárás megindítását és a pénztári ellenőr felfüggesztését. A közgyűlés elhatározta, hogy megvárja a vizsgálat eredményét és csak azután hoz határozatot a fegyelmi eljárás megindítása ügyében.

A vizsgálat vezetésével *Vetter* dévai számvizsgálót bízták meg, aki a főkönyvek rovasolását holnap már meg is kezdi.

Szászvárosban most kisebbíteni igyekeznek a sikkasztást. Azt állítják ugyanis, hogy az adópénztárból csak néhány ezer korona hiányzik és nem 700.000 korona, amint a lapok tévesen megírták. Hogy mennyi hiány van a pénztárban, azt természetesen a vizsgálat lesz hivatva kideríteni.

— Japán tiszték a királynál. *Bécs*-ből táviratozzák: Ő felsége ma délelőtt az *Inin* altergernagy vezetésére álló japán hajóraj tisztjeit külön kihallgatáson fogadta.

— **Clemenceau a marokkói harcokról.** *Páris*-ből táviratozzák: Clemenceau miniszterelnök egy intervjúban kijelentette, hogy a *Zaidia*-törzs a casablancai német konzulokat arra kérte, hogy az ellenségeskedések beszüntetése céljából lépjenek közbe. Azt hiszik azonban, hogy a törzs ezen kívánságát nem fogják teljesíteni. Arról egyáltalán szó sincs, hogy *Drude* tábornoknak ismét erősítéseket küldjenek.

— **Az új kréai kormányzó bevonulása.** Konstantinápolyból táviratozzák: *Georgiate* új számoszi herceg ma este az *Izeddin* nevű császári jahton Számoszra utazott. A herceget egy bizottság kíséri útjában, amely *Nuri* bej külügyminiszeri főtitkárból, *Enver* basa dandárparancsnokból és *Mavrokordato* effendi államtanácsosból áll.

— **A megye legtöbb adót fizetői.** Aradmegye igazoló-választmánya szeptember 19. és 20-án állapítja meg a megye legtöbb adót fizetőinek névsorát. Erre vonatkozólag *Schill* József megyei főjegyző a következő hirdetést teszi közzé:

Arad. Aradmegye törvényhatósági bizottsága legtöbb adót fizető tagjainak a jövő 1908. évre érvényes bírándó névjegyzéke az 1886. XXI. t. c. 25—28 §-ai értelmében a vármegye igazoló választmányának f. évi szeptember hó 19. és 20-ik napján tartandó üléseiben fog összeállíttatni.

Az ülések a megye székházában *Boros* Iván vármegyei tb. főjegyző iroda helyiségében a fent kitett napokon mindenkor délelőtt 10-től 12 óráig tartatnak meg.

Felhívatnak mindazok, kik a legtöbb adót fizetők sorrendjének megállapításánál az 1886. XXI. t. c. 26 §-a szerinti kedvezményben, nevezetesen adójuk kétszeres beszámításának kedvezményében óhajtanak részesülni, hogy ebbeli jogosultságuk igazolása végett az igazoló választmány előtt a szeptember hó 19. és 20-ik napjaira kitűzött ülések tartama alatt szóval vagy írásban annál is inkább jelentkezzenek, mert aki nem jelentkezett, vagy jogosultságát igazolni nem tudja, az adó kétszeres beszámításának kedvezményétől ezen alkalomra elesni fog.

— **A város nagy kölcsöne.** A város mai közgyűlésén számolt be *Variassy* Lajos pol-

gármester a város nagy kölcsöne felvétele tárgyában tett fővárosi utjáról. A jelenlegi pénzügyi viszonyok kedvezőtlen volta lehetetlenné teszi a *hatmillió*s kölcsönnek egyszerre való beszerzését, ennél fogva azt javasolta, irjon fel a törvényhatóság a pénzügyi kormányhoz, hogy miután a város állami létesítményekre 3.960.000 koronát fordít, biztosítsa a pénzügyi kormány a város részére ezen összegnek olcsó kamatok mellett való ideiglenes felvételét. A közgyűlés a polgármester prozódiumját elfogadta.

— **Kochmeister Frigyes báró meghalt.** Budapestről táviratozzák, hogy *Kochmeister* Frigyes báró, a pesti német színészet egykori patronusa, aki a főváros közigazgatási életében éveken át nagy szerepet játszott, ma meghalt. A báró 91 éves volt.

— **Komarovszki gróf felesége.** *Velencéből* írják: Naumov áldozatának, *Komarovszki* Pál grófnak felesége, aki körülbelül nyolc hónappal ezelőtt halt meg, magyar leány volt, *Röder* budapesti fogtechnikus leánya. Budapestben jól ismerték a *Röder* családot, amely a nyolcvanas évek végén vándorolt be Odesszából. *Röder*, az apa, nem volt művészember, hanem fogtechnikus és műterme a Váci-utca és a Zsibárus-utca sarkán levő házában volt. Négy gyönyörű leánykaja volt *Röder*nek, akiket a budapesti zeneakadémián neveltetett. *Popper* Dávid és *Hubay* Jenő legtehetségesebb tanítványai voltak, köztük a legszebb és legkiválóbb *Emilia*. Cselló művésznő lett belőle s ő volt a szerencsétlen Komarovszki felesége. A másik három leány hegedűn és zongorán játszott; jelentékeny sikerrel hangversenyeztek évekig Budapestben és a külföldön. Körülbelül nyolc tíz évvel ezelőtt elköltözött a család Budapestről s azóta mostanig hír sem hallatszott róluk. Komarovszki családjának ellenzése dacára vette nőül *Röder* Emiliát. Az esküvőt a bécsi orosz templomban tartották meg. *Röder*nek egy másik leányát egy gazdag drezdai bankár vette feleségül, míg a harmadik leány énekművésznő. Komarovszki gróf részt vett az orosz-japán háborúban is s *Keller* gróf lovassági tábornok mellé volt beosztva. A liajongi ütközetben, amelyben *Keller* gróf elesett, Komarovszki gróf is súlyos sebet kapott. A kórházban felesége ápolta, aki mint irgalmas nővér követte férjét a háborúba. Komarovszki gróf, miután sebéből fölépült, nem tért többé vissza a hadseregbe, hanem sokat utazgatott a külföldön. Egy ilyen utazása alkalmával ismerkedett meg *Tarnovszka* asszonnyal, aki miatt elhagyta első feleségét. Meg is indította ellene a válópört, de még mielőtt a válópör eldőlt volna, az asszony meghalt.

— **Egy orvosnövendék tragédiája.** Budapestről jelenti tudósíónk: Halálos végül szerelmi tragédia történt ma délben a *Baross-utca* 13. számú házában. *Rohrböck* József szigorló orvos a lakásán fogadta barátját, *Baranyai* Máriát, akivel közösen megállapodtak, hogy megválnak az élettől. Az orvosnövendék a nő karjába mérget fecskendezett, amitől *Baranyai* Mária rövid halálusa után meghalt. Ezután *Rohrböck* József mellbe lőtte magát. Állapota olyan veszedelmes, hogy aligha éri meg a reggelt.

— **Achim András plakátjait elkobozták.** Az Országos Poigári Radikális Párttal szövetkezett Alföldi Parasztpárt szervezetének vezetői, *Achim* L. Andrással az élükön, az Alföldön éles agitá-

ciót kezdtek meg. Ennek eszköze gyanánt „*Parasztviség*” címen hetilapot adnak ki. Az erről szóló felhívás sok példányban ment az Alföld minden községébe, de az ügyészség azokat elkobozta és ismeretlen szerzői ellen lázítás miatt az eljárást megindította.

— **Uj aradmegyei tanítók.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter *Imre* Lajos okleveles tanítót a barackai, *Milói* Döme okleveles tanítót pedig a kovaszinci állami elemi népiskolához rendes tanítóvá nevezte ki.

— **Választás a torony alatt.** Aradváros mai közgyűlésén töltötték be az adóügyi osztályban megüresedett számtisztii állást. A törvényhatósági bizottság tagjai számtisztii egyhangulag *Pittner* József adótisztet választották meg.

— **A bécsi himlőjárvány.** *Bécsből* táviratozzák: A himlőjárvány még egyre fejlődik az osztrák fővárosban. Ma ismét két újabb megbetegedés történt. Az egyik beteg egy utcai leány, aki a himlőt egy bécsi nyilvános házában kapta meg. A leányt kórházba szállították, az éjjeli mulatóhelyet pedig bizonytalan időre bezárták.

— **Összeesett a közgyűlési teremben.** A városi közgyűlési teremnek karzatán ma délután megjelent *Pálfi* Lajos aradi járásbírói irodatiszt s figyelmesen hallgatta a tárgyalást. Hat óra tájban hirtelen epileptikus görcsök lepték meg, amelyek annyira elfogták az idős embert, hogy *djultan* esett a karzat padlójára. Az eset nagy feltűnést keltett a közgyűlési teremben, ahol nem tudták, hogy mi történt a karzaton. Miután azonban erős hörgés hallatszott le a magashól, a bizottsági tagok közül többen felsiettek. Ezek között volt *Leitner* Ernő dr. is, aki azonnal intézkedett, hogy a mentők a szerencsétlen embert lakására szállítsák. Valamivel 6 óra után a mentők meg is érkeztek s *Pálfi* Lajost *Választó-utca* 37. szám alatti lakására vitték.

— **Hamis pénzgyártás Lippán.** *Lippáról* jelenti: Az utóbbi napokban több hamis öt-koronás volt forgalomban *Lippán* és vidékén, de még csak nem is sejtették eredetüket. A csendőrségnek végre sikerült a hamis pénzgyártót elfogni a szomszédos *Bogdarigós* községben *Trajla* György jómódu paraszt személyében. A házkutatás alkalmával megtalálták nála a pénzhamisításhoz szükséges anyagot és eszközöket. *Trajlát* bebiztosították a temesvári ügyészségre.

— **Az árvaház fentartása.** A törvényhatósági bizottsági tagok körében nemrég az az eszme verődött fel, hogy a városi árvaházat célszerű volna felosztatni és a növendékeket kiadni, mert az árvaház fentartása nagy költséggel jár. Ezzel az ügygyel a pénzügyi bizottság jelentése alapján a mai közgyűlés is foglalkozott s megbizta a tanácsot, tanulmányozza a kérdést és a jövő havi közgyűlés elé terjeszsen javaslatot, hogy szükséges-e az árvaház felosztatása vagy pedig továbbra is fentartás-e?

— **Kabos Jenő tolong uton.** Az aradi rendőrség nemrégiben körözést adott ki *Kabos* Jenő, foglalkozás nélküli egyén ellen, a kit egy aradi tolvaj szakácsnő bűnrészeségével vádolnak. Most a lejtőre jutott embert újabb bűnökön érték, a miről a *Pesti Napló* a következőket jelenti:

Patent gyermek harisnyák

394 női és férfi harisnyák, keztyűk elismert legjobb minőségben, legnagyobb választékan, feltétlen szabott, olcsó árak mellett
Bársony Andor harisnya-nagykereskedésében Arad, Szabadság-tér 17. Vidéki megrendeléseket legpontosabban intézem el.

Egyik ismert fővárosi kávéház művésza talán mindennapos vendég volt *Kabos Jenő*, eredeti nevén *Engl Jakab*, aki egy hetilap, hol előkelőbb napilap dolgozóként szerepelt mindenfelé, ahol művészek, színészek, írók megfordultak. Kabos Jenőt tegnap *asebtozajlás*on érték. *Sarkadi* detektív akadt rá a lóversenyen, ahol a pénzesebb túrlátogatók között forgolódott. Sarkadi már Siófokon szemügyre vette a fiatal embert, aki főként fővárosi uriemberekkel érintkezett a fürdőn, majd, mikor itt a dolgát végezte, Budapestre utazott. Budapestről azonban már évek óta kitiltotta a rendőrség régi csínyei miatt, ezért Sarkadi utána jött Siófokról a legelső alkalommal, amikor jobb módú ismerősei körül ügyeskedett, igazolásra szólította föl, majd, mert Kabos igazolni sehogysem tudta magát, bekísérte a főkapitányságra, ahol tiltott visszatérés miatt *tizenöt napra fogságra* ítélték el. Büntetésének kitöltése után *eltoloncolják Budapestre*.

— **Halálozás.** *Rigler Zsigmond* életének 66 ik évében hosszas szenvedés után ma Uj-aradon meghalt.

— **Rovarpor,** bolhák, legyek, poloskák, svábot ellen leghatásosabb Vojtek és Weisznál. 201

TORVÉNYKEZÉS.

§ **A plébános-bankigazgató.** A szegedi királyi törvényszék október 4 ikére tűzte ki *Bartha Istvánnak*, a sikkasztással vádolt csanádapácai plébános és a *Csanádapácai Népbank* volt vezérigazgatója ügyének a tárgyalását.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 11.

Elkelt 30,000 métermázsza 5 fillérrel magasabb áron. Kínálat és vételkedv korlátozott.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza októberre	11.53—11.54	11.51—11.52
Zab októberre	8.20—8.21	8.20—8.21
Ross októberre	9.81—9.82	9.79—9.80
Tengeri 1908 májusra	6.87—6.88	6.99—7.—

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	634.75
Magyar hitelrészvény	740.75

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Borossébes. Sorsjegyet még nem huzzák ki.

Érd. Pankota. Sorsjegyei eddig nem nyertek. A törlesztéses huzáson már kihuzott sorsjegyet akár Wallfisch banküzlete, akár az Aradi Ipar és Népbank váltó üzlete beváltja.

Limbek János és fia

első magy. kir. szab. érokokorsó-gyára és temetésrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Rigler Sándor saját, ugy özv. dr. Rigler Andrásné és gyermekei, András és Emike, valamint nagyszámu rokonai nevében is fájdalomtól megírt szívvel tudatja a forrón szeretett és felejthetetlen jó édes apa, illetve após, nagypapa és rokon

RIGLER ZSIGMONDNAK,

f. é. szeptember hó 11 én, hajnali 3 óra kor, életének 66 ik évében, hosszas szenvedés és a haldoklók szentségének ajtós felvétele után történt jobblétre szenderültét

A boldogult földi maradványai szeptember hó 12 én d. u. 5 órakor fognak Ujarad, Rákóczi utcán levő saját házában a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni és a családi sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szentmise a boldogult lelki üdvéért szeptember hó 14-én reggeli fél 8 órakor fog az ujaradi plébánia templomban az egék Urának bemutatni.

Ujarad, 1907. szeptember 11-én

2186

Áldás emlékére!

IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 11. —

Központi szálloda. Ernest Vilmos igazgató és fia Debrecen. — Montag Dezső birtokos Birta. — Holub Viktor mérnök Bécs. — Förstl Ottó mérnök Berlin. — Waldman Alfréd mérnök Budapest. — Gyóry Kálmán állattenyésztési főfelügyelő Nagyvárad. — Rác Gyula magánzó Budapest. — Roger Pál magánzó Budapest. — Deutsch Béla fakereskedő Zám. — Ifj. Gu'ner Gyula birtokos és neje Abony. — Römisch Vilmos gyáros Bécs. — Oláh Gyula tiszthelyettes Paulis. — Krausz Adolf utazó Budapest. — Kelner Miksa utazó Budapest. — Krausz Dezső műegyetemi hallgató Budapest. — Szűsz Ede bankhivatalnok és neje Kolozsvár. — Zorny Pál utazó Budapest. — Róna Henrik utazó Budapest. — Mautner Ferenc utazó Budapest. — Elek Miklós utazó Budapest. — Guraner Ottó utazó Budapest. — Szilárd Ferenc utazó Budapest. — Königstein Ede utazó Bécs. — Fischer Mátyás utazó Bécs. — Beyler Hugó ékszerész Bécs. — Stern Artur magánhivatalnok Budapest. — Bernadiner Gusztáv magánzó Lemberg. — Kratschwill Ottó kereskedő Bern. — Rabovszky Jenő magánzó Rozsnyó. — Merby Rezső hivatalnok Kassa. — Tormágy Zsigmond mérnök Ungvár. — Simkovits L. kereskedő Budapest.

Fehér Kereszt-szálloda. Epp Pál mérnök Budapest. — Rausch Árpád mérnök Budapest. — Zerkovitz Lajos birtokos Acuca. — Roth Bertalan kereskedő Besztercebánya. — Pollák Ignác nagykereskedő Budapest. — Lebovics Antal dr. ügyvéd Szilágycseh. — Lebovics Simon dr. orvos Szilágycseh. — Grosz Ignác pénztárnok Zseibó. — Novák Rudolf igazgató Brün. — Stern Ignác tanár Nagy-bánya. — Lüders Adolf dr. ügyvéd Trieszt. — Kolinek Rudolf kereskedő Bécs. — Neustedter József gyáros München. — Krausz Vilmos nagykereskedő Budapest. — Baumfeld Ignác kereskedő Kaposvár. — Aser Herman magánzó Galanta. — Schön Nándor betegápoló Budapest. — Fritz Alfréd hivatalnok Dunaszerdahely. — Halpert Mihály aljegyző Nagy-ilonca. — Farkas Ignác borkereskedő Deés. — Fried Vilmos birtokos Szászváros. — Bihari Emil főerdész Hosszúfalva. — Srubits Ferenc dr. ügyvéd Nagyenyed. — Bolessei R. utazó Budapest. — Uhr Bernát utazó Budapest. — Drimajer A. utazó Budapest. — Luszt Ármán utazó Budapest. — Fodor Ignác utazó Budapest. — Schvonda Ferenc utazó Budapest. — Spitz Rudolf utazó Budapest. — Bacher Mihály utazó Budapest. — Ball Ignác utazó Bécs. — Deutsch Sámuel utazó Bécs. — Klein Vilmos utazó Bécs. — Brüll Ede utazó Bécs. — Klein Rudolf utazó Szabadka. — Feldbauer Lajos utazó Temesvár.

NYILTTER.*

Néhány helybeli lap tegnapi száma és a hétfői lapok azt állították, hogy az én kávéházamban egy iparost véresre vertek. Kijelentem, hogy ez nem kávéházi helyiségemben történt, hanem a városliget sarkán, és így a lapok állításai tévedésen alapulnak.

Hogy pedig kávéházam hányadrendű, annak elbírálását nem bízom az „Aradi Hétfői Ujság”-ra, amelynek meghatározását visszatartom.

Arad, 1907. évi szeptember hó 11.

Lukács Fülöp László,
a „Motor kávéház” tulajdonosa.

2184

Uj üzlet!		
Uj üzlet!	Nyemecz és Kövesdy angol divatterme Szabadság-tér 14. szám I. em. 2185 Arad.	Uj üzlet!
Uj üzlet!		

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Iskolakönyvek

1907—8-ra.

KERPEL IZSO

könyv- és papírkereskedése

Araden, Andrassy-tér 20. szám,
(Fischer Eliz-palota)

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy üzletemben

iskolakönyvek

az összes helybeli és vidéki tanintézetek részére az előirt legújabb kiadásokban, tiszta és kifogástalan állapotban,

használtan is,

félárban

leggondosabban fertőtlenítve, kaphatók.

Minden tölem vásárolt tankönyv használhatóságáért szavatolok.

fiz összes tanszerek

u. m.: füzetek, rajztömbök, vonalzó, körzők, festékek, stb. elsőrendű minőségben és nagy választékban vannak raktáron. 2104

Az izraelita ünnepekre való

makzóra és imakönyvek

üzletemben nagy választékban kaphatók.

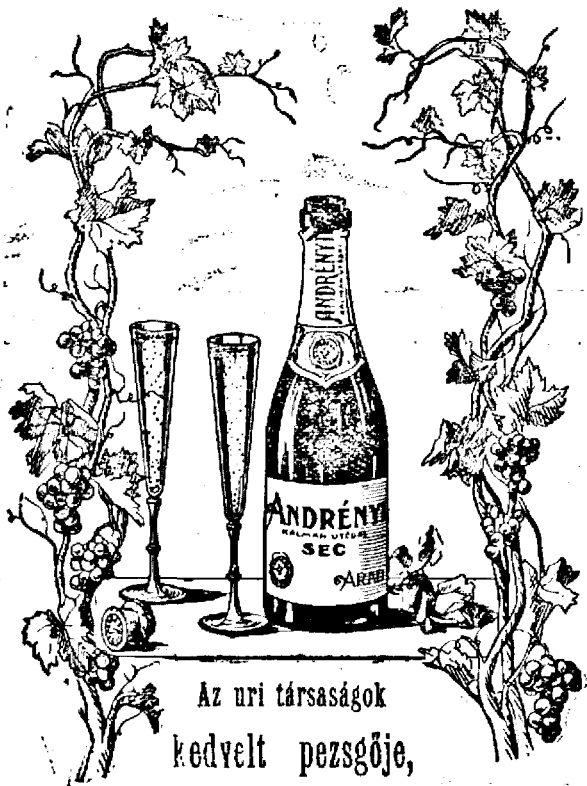
Igen jutányos árak,

gyors és pontos kiszolgálás!

A n. é. közönség szives pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Kerpel Izsó,

könyv és papírkereskedése, kölcsönkönyvtára és zenemű-kölcsönző intézete.

Az uri társaságok kedvelt pezsgője, kapható

minden elsőrendő fűszerkereskedésben, kávéházban és vendéglőben.

Steckenpferd-Liliomtej-szappan

Bergmann és Társa Dresda és Teschen a/E., volt és marad a naponkiüt beérkezo elismerő levelek szerint a leghatas sabb gyógyszerpattanások ellen. A bő t állandóan finoman, puhán tartja és rózsaszínű teint ad neki. Darabja 80 filléért kapható a gyógytárakban, drogeriákban, illatszerkereskedésekben és borbeiyüzletekben. 1045

RUBICS GYULA

fényező és mázólo mester

Arad, Szent-Pál-utca 8. szám,

Booskal-tér sarok.

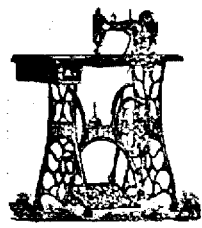
Elvállal e szakmába vágó mindenféle munkát, u. m.: **butorfényezést, vas- és fa-butorokban, régi butorok újra festését** bármimű stílusban, **kávéházi berendezéseket** u. m.: **asztalok, székek, rácozatok, lámpariak, fogasok, csillárok és fürdő-kádakat.** 1488

Telefon szám 96.

Hammer Vilmos

műszerész

Arad, Szabadság tér 7. sz.

Pfaff és Singer karikahajós varrógépek,

„Melikal Premier“, „Puch“

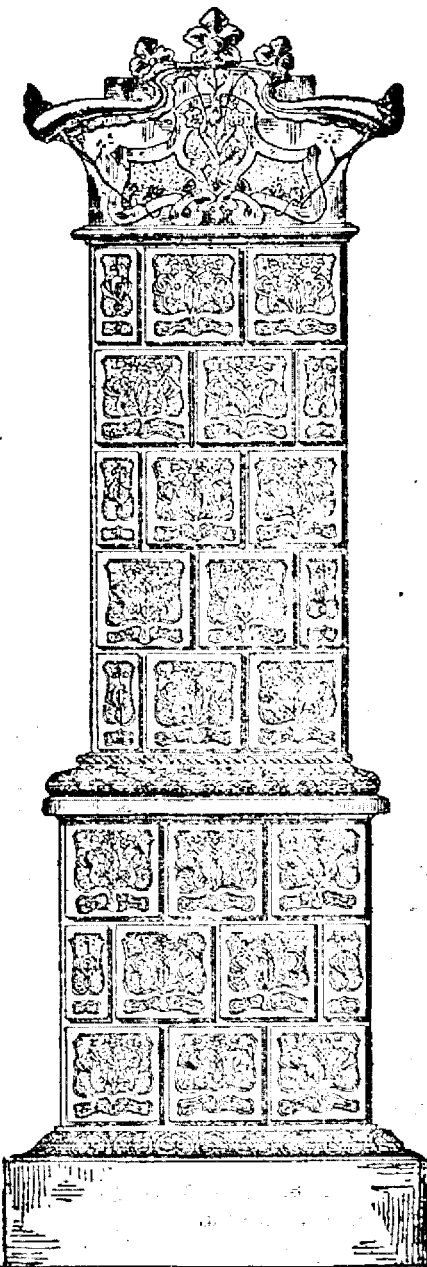
kerékpárok,

Grammofonok és lemezek nagy raktára

Acetylen lámpák, gummik, nyergek, grammofon kerekok, rugók, hangdobozok, varró és grammofon tűk 1-a minőségben.

Javítások jutányosan és jóállás mellett, gyorsan és pontosan eszközöztetnek.

Alapított 1869. Megyei és városi telefon 389.

Agyagáru és kályhagyár

Minta-raktár: József főherceg-ut 7. szám, az új evangélikus templommal szemben.

Műhely-telep: Tököly Imre (volt H. Iasz-utca) 50. szám.

Ajánlja saját a legjobb tűzmentes anyagból készült

cserépkályháit és kandalóit

minden kivitelben, ugyszintén **takarék-tűzhelyek és fürdőkádak kifalazását, nemkülönbön központi fűtesek berendezését** bármely rendszer szerint.

Továbbá minden a kályhás iparhoz tartozó **javítások** vagy **átalakítások** megbízható szakképzett szerelők által pontosan és gyorsan, a lehető legjutányosabb árban végeztetnek ugy helyben, mint vidéken.

Összes cserépkályhám bármely rendszerű vasbetéttel mint **gyora-melegítő** kívánatra felszerelhető, nemkülönbön Maidingen rendszer szerint fekete vagy pirszén fűtésre mint töltőkályha felállítható.

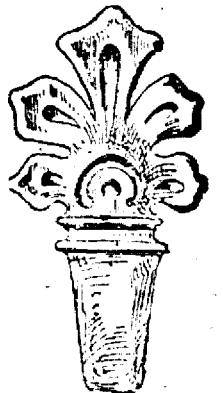
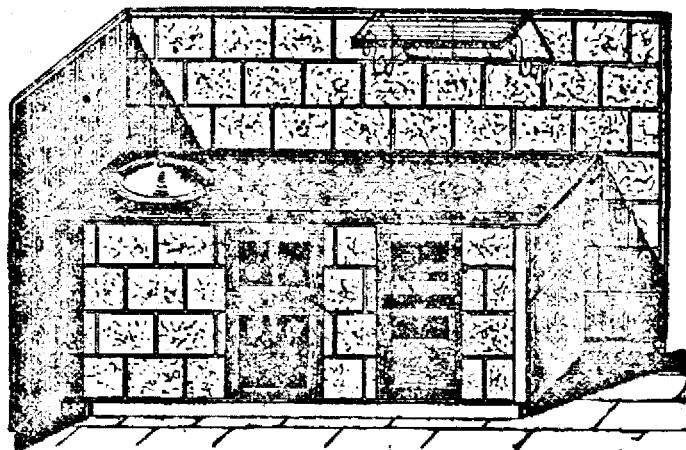
B. megbízását kérve, maradtam 183

kiváló tisztelettel

BALOGH DÁVID

kályhás-mester.

Tépes mintakönyv kívánatra bárkinek bérmentve megküldetik.

Nagy választék vegytani és fizikai kísérleti üvegedényekben:

Lombikok, Göredek, Woulff-féle palackok, Mércéüvegek, Fedlemezek, Próba és üvegesővek.

Valódi Auer és benold-gáz égőhálókat.

Villamos izzótesteket.

Üveg és porcellán, mosdó és egyéb készletek. — Valódi nikkel főző- és diszedények

a legnagyobb választékban és egolcsóbban 224

Gebhart Testvéreknel

ARADON,

Andrássy-tér 4. (Pannónia-szálloda.)

Városi és megyei telefon 451.

25 koronát meghaladó készízetések után 3% pénztárengedményt nyújtunk.

Harisnyakötőde

Andrássy-tér 20. sz.

(Fischer Eliz palotában.)

A t. közönség rendelkezésére áll és különösen kitűnő anyagból kötött

2074

új harisnyáit ajánlja.

Hámory-gazdaság

ajánlja sajáttermésű nemesfajú

sárga és görög

DINNYÉIT.

Kaphatók: 1980

Deák Ferenc-utca 3., az udvarban.

DÉLICE

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

Minden hirdetés felesleges, a dohányza egyszer veszi és többé más nem szívhat.

346

Könyvelő,

mérlegképes

kerestetik

fűszernagykereskedésben.

Ajánlatok a fizetési igények megjelölésével e lap kiadóhivatalába kéretnek. 2178

Hegyaljánk unikuma!

Semmi szerrel nem fecskendezett

hegyi csemege szőlőmet

ajánlom.

1273

Kilóját 50 fill. csomagolással franco győri vasúti állomás csakis 5 csomag á 5 kilós rendelésre utánvétel mellett.

Gyomorbajosok ébredjétek! — recept.

Kuvin, 7/9 1907.

Kászonyi.

Mesés szép lesz minden hölgy

a Hajós-féle világhírű

ARADI IBOLYA-CRÉME

bámulatos hatásától.

Szeplő, májfolt, bibiros,

bőrvörösséget és mindennemű arctisztatlanságot varázsszerűen gyorsan eltüntet.

A párisi és londoni hygienicus kiállításon nagy aranyérmekkel, keresztel és díszoklevéllel kitüntetve.

Egy tégelynek ára 1 kor., dupla tégely 2 kor.

ibolya skappan 70 fillér, ibolya tej 1 kor. és ibolya-hőgyper 1 korona 20 fillér.

Ovakodjunk értéktelen utánzatok és hamisítványoktól. A bevásárlásnál csakis Hajós-féle aradi készítményeket tessék kérni és elfogadni, minden más ajánlatot visszautasítani.

Kapható a készítőnél:

313

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszer-tárában

Arad, Andrássy-tér 22., a megyeházzal szemben,

továbbá Fűdes Kálmán, Kocsuth Pál, Ring Lajos, Hauer Lajos, Vojtek Kálmán, Berger Gyula gyógyszer-táraknál és Vojtek és Welsz drogeriájában.

Utazó bundák és béli belépők

— kölcsön adatnak —

1880

Sztruhár Testvérek

Arad, Deák Ferenc-utca 2.

Szűcsárúk, madár- és állattömések. Krimmer- és szövetsapkák nagybani készítése és eladása.

Javításokat, átalakításokat gyorsan és jutányosan vállalunk. Azonkívül mindennemű tárgyakat a molyok megóvásától, szörme, szövet, posztó, szőnyeget, ablakfüggönyök s ezekhez hasonló elvállalunk. Gondozás biztos és molymentési szert használunk a mi saját találmányunk és csakis egyedi intézetünkben található.

Anosmin

legjobb szer a lábizzadás teljes megszüntetésére.

Már egyszeri alkalmazása azonnal megszünteti a láb izzadásával járó nem épen kellemes szagot. Huzamosabb használata után pedig teljesen meg is szűnik. A bőrt nem izgatja, nem keményíti, hanem ellenkezőleg puhán tartja. Egy doboz ára 1 kor.

Hölgyek figyelmébe!!

Alabastrom poudre tolett könyv.

1 darab 70 fillér.

Egy-egy lapot szükség esetén a könyvecskéből kiszakítva, azal az arcot, ha a hőség következtében az zsiros fényű lesz, letöröljük. Meglepő és gyors hatása.

Kapható egyedül:

Rozsnyay Máttyás

gyógyszertárban

458

Arad, Szabadság-tér.

Városi hirdetések.

498—1907. gsz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az Arad és Ujarad közötti csolnakátkelési jognak 1907. évi november 1-től kezdődőleg az Ujarad felé vezetendő vashidnak forgalomba helyezése napjáig leendő bérbeadása iránt folyó évi szeptember hó 23-án d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási-ár: 16607 kor. 77 fillér évi hasznobér.

Bánatpénzül letendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban a városi pénztárban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénznek a városi pénztárba történt letételét igazoló jegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a városháza 104. sz. szobájában az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székeinek 1907. évi szeptember hó 9-én tartott üléséből.

Kiadta:
Zubor-Andor, s. k.
aljegyző.

12990 - 907. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi miniszterium 5240—907. sz. rendelete alapján a hazai bortermelés érdekében az évi szüret megkezdése előtt az érdekelteket saját érdekeikben figyelmeztetem, hogy a bortörvény (1893. évi XXIII. t.-c.) és ennek végrehajtása tárgyában kiadott rendelet értelmében a mustba vagy borba, ugyancsak a már kész kiegészített törkölyborba vizet keverni bármely csekély mennyiségben is feltétlenül tilos, továbbá tilos a természetes bornak, törkölyborral, vagy gyümölcsborral való összekeverése (összeházásítása) is. A víz használata csak a törkölybor készítésénél van megengedve.

Aki a tiltott módon készített vagy kezelt bort forgalomba hozza vagy eladja, az az 1893. XXIII. t.-c. értelmében 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik, aki pedig a bort maga vizezi, vagy más tiltott anyaggal keveri, vagy a természetes bort törkölyborral, vagy gyümölcsborral összekeveri, mint mesterséges bor készítője 2 hónapig terjedhető elzárással és ezen felül még 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik és ezen kívül az illetőktől a tiltott módon készített vagy kevert bor még el is fog koboztatni.

Arad, 1907. évi augusztus hó 31-én.

Greén Nándor, s. k.
h. főkapitány.

26410—1907. szám.

Hirdetmény.

Az 1880. évi XVII. t.-c. 13. §-a alapján közhírré tesszük, hogy az 1907. évre való érvényesül kivevett hadmentességi díj kivétési lajstrom 1907. szeptember 15-től 18 napi közzemlére van kitéve a városi adóügyi osztályban.

Felelősségnek a nyolc napi ha-

táridő lejártától számított 15 napon belül van helye, új díjkötelesek-nél pedig a könyvecskébe történt bejegyzéstől számított 15 napon belül.

A felelősségek a közigazgatási bizottsághoz címezve a m. királyi pénzügyigazgatásnál nyújtandók be.

Arad, 1907. évi szeptember hó 3-án.

A városi tanács.

16547—1907. kh.

Hirdetmény.

A lépene egyes vármegyék területén a folyó évben is nagyobb mérveket öltött, minek következtében az állattartó közönség sok anyagi kárt szenvedett.

Mínt hogy a járvány terjedésének oka nyilván abban rejlik, hogy a betegség ellen védekező eljárások a közönség előtt vagy ismeretlenek vagy pedig nem lesznek kellően végrehajtva, — figyelmeztetem az állattartó közönséget, hogy állatjainak megbetegedését, valamint azok esetleges elhullását a saját magán érdekéből is késedelem nélkül jelentse be, hogy a hatósági intézkedések, nevezetesen az igen hasznosnak bizonyult védőoltások, továbbá az elhullott állatok eltakarításának megfelelő módoni végrehajtása haladéktalanul eszközölhető legyenek. — Egyidejűleg arra intem az állattartó közönséget, a lépene marha husának elfogyasztásától vagy bőrének lehúzásától és feldarabolásától tartózkodjék, mert az az illetőkre komoly veszélyrel jár és azonfelül szigorú büntetést is von maga után.

Arad, 1907. évi szeptember hó 6-án.

Green, h. főkapitány.

487—1907. g. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az alább felsorolt ingatlanokat f. évi szeptember hó 12-én reggel 8 órakor a városháza földszinti termében nyilvános árverésen bérbe adja.

1.	Nagylegelőbeli	646 sz. parcella	5 hold évi bér holdanként	12 kor.		
2.	"	772 "	" " "	12 "		
3.	"	773 "	" " "	12 "		
4.	"	774 "	" " "	14 "		
5.	"	775 "	" " "	20 "		
6.	"	776 "	" " "	20 "		
7.	"	777 "	" " "	16 "		
8.	"	778 "	" " "	15 "		
9.	"	779 "	" " "	16 "		
10.	"	780 "	" " "	18 "		
11.	"	781 "	" " "	13 "		
12.	"	784 "	" " "	12 "		
13.	"	785 "	" " "	12 "		
14.	"	786 "	" " "	12 "		
15.	"	787 "	" " "	14 "		
16.	"	788 "	" " "	15 "		
17.	Gelin dűlőbeli	869 sz. parcella	49 ⁷ / ₁₁₀₀ hold évi bér holdanként	16 kor.		
18.	Rochel János tanyájához vezető	ut 8 h.	793 ¹ / ₁₁₀₀ évi bér	18 kor.		
19.	Választó-utca sarkától a védőtöltésig	terjedő	300 négyzet ö, évi bér	10 korona.		
20.	Balta Mika dűlőhöz vezető	78 ¹⁴⁸ / ₁₁₀₀ hold,	évi bér holdanként	22 kor. 10 fill.		
21.	Stupin és Spinréti	98 ²²⁷ / ₁₁₀₀ hold,	évi bér holdanként	17 kor. 20 f.		
22.	Nagylegelőbeli	11 hold	304 ¹ / ₁₁₀₀ négyzetöl,	évi bér holdanként	34 kor. 60 fillér.	
23.	Gelin dűlőbeli	771 sz. parcella	11 h.	81 ¹ / ₁₁₀₀ négyzetöl,	évi bér holdanként	16 korona.
24.	Vasut melletti	1 hold föld,	évi bér	21 korona.		
25.	Mikes Kelemen-utcában levő	Sina-féle	üres telek,	évi bér	82 kor.	
26.	A Juhász- és Uj-utca közt levő	vizállásos hely	évi bér	124 kor. 80 fillér.		

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal. Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1907. évi szeptember hó 2-án tartott üléséből.

Kiadta:
Zubor-Andor, s. k.
aljegyző.

női kalap divat-terem!

A nagyérdemű közönség szíves tudomására hozom, hogy Aradon Deák Ferencz-utca 2. szám alatt (Sebesyház) egy, a mai kor és modern ízlés minden köve eményének megfelelő.

női kalap divat-termet nyitottam

Üzletemben a legelőkelőbb czégekől kikerült és legszebb kivitelű modelleket állandóan raktáron tartom.

Állandó és a legnagyobb választék gyászkalapokban.

Átalakítások és minden e szakmába vágó munkálatok jutányosan és pontosan végeztetnek.

V. léki megrendeléseket a legmesszebb menő körültekintéssel eszközölök. 719

Szíves pártfogást kér

AKITMANN ANNA

Arad, Deák Ferencz-utca 2.

Nem kell London. Nem kell Páris!
Nem kell Bécs. Nem kell Budapest.

Aradon is lehet kapni!

A legkényesebb igényeknek is megfelelő mérték utáni

CIPÓKET

urak és hölgyek részére

SEELINGER M. A. UTÓDA

orthopéd és divat cipészeten

ARAD, Szabadság-tér 4. szám.

Szülők különös figyelmébe ajánlom orthopédgyógyópólmot, melyek meggátolják a lábfej fejlődését, Gyermekeknek, ugyancsak felnőtteknek nagyszerű eredményeket értem el, amit számos elismerés tanúsít. Készítek a valódi amerikai formájú cipőket meg nem különböztethető tartos szép cipőket. B. megrendeléseiket kérve teljes tiszteléssel

SEELINGER M. A. UTÓDA

az aradi Nemzeti Színház szállításja 641

Földes Kelemen

orvosi laboratoriuma

Aradon, Deák Ferencz-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomortartalom és hányadék, vér, koros folyadék-gyülemek, epe és hugykőképződmények, nem szervek váladékai, torok lepedék, ondó, anyatej és kor-szövetani vizsgálatokat mér-sékelt díjazásért. 288

Seiler Bertalan

paszományos és gombkötő üzlete

Arad, Weitzer János-u. 13. sz.

Zsinor,
gomb,
bojtok
és rojtok

állandóan raktáron tartatnak.

Gyermek ágyhálók

bármely színben, pontosan, méret szerint készíttetnek. — Minden e szakba vágó munkát a leggyorsabbán készit. 682

